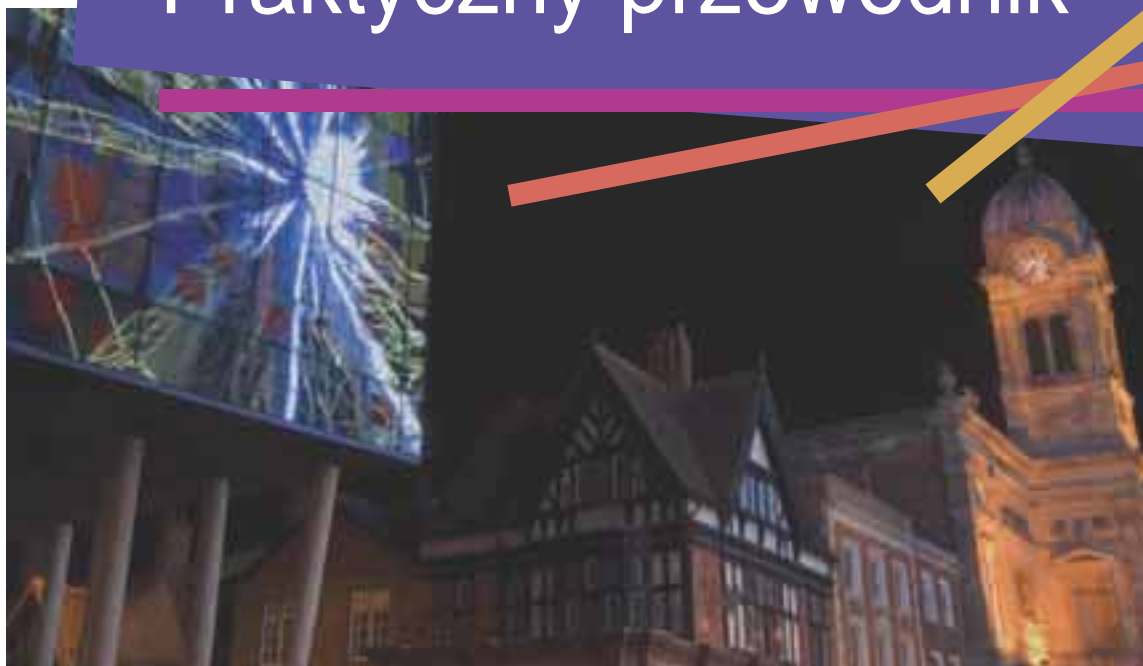

Witamy w Derby

Praktyczny przewodnik

Witamy w Derby

Organizacja Derby Community Safety Partnership (Stowarzyszenie na rzecz bezpieczeństwa społecznego) dołożyła wszelkich starań, aby informacje uzyskane od innych organizacji i zawarte w niniejszym przewodniku były poprawne w chwili publikacji. Informacje te mogą ulec zmianom i mają wyłącznie charakter orientacyjny. W celu uzyskania dalszych informacji, należy się kontaktować z poszczególnymi organizacjami.

Symbol wskazuje miejsca, gdzie podano informacje dotyczące przepisów prawnych. Niniejszy przewodnik nie udziela porad prawnych. W przypadku potrzeby uzyskania porady prawnej, należy się zwrócić do własnego doradcy prawnego.

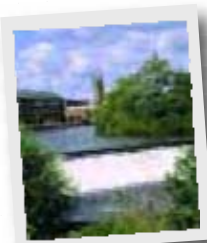
Przewodnik nie rekomenduje żadnej indywidualnej organizacji.

„miasto, w którym ludzie mieszkają razem w harmonii i szanują się nawzajem”

Spis treści

Strona

O przewodniku	9
1 Kilka słów o Derby.....	10
2 Przekraczanie granicy i pobyt w Wielkiej Brytanii.....	11
3 Praca.....	13
• Podjęcie pracy.....	14
• Program rejestracji pracowniczej.....	14
• Agencje pośrednictwa pracy.....	14
• Pośrednicy dostarczający robotników.....	15
• Osoby niepełnoletnie a praca.....	15
• Jobcentre Plus.....	16
• Ubieganie się o pracę.....	16
• Umowy o pracę.....	17
• Ubezpieczenie społeczne.....	17
• Podatek dochodowy.....	18
• Krajowa płaca minimalna.....	18
• Odcinki wypłaty.....	18
• Potrącenia z zarobków.....	19
• Wymiar pracy i urlopu.....	19
• Wypłata za czas choroby.....	20
• Bezpieczeństwo i higiena pracy.....	20
• Nękanie i dyskryminacja w pracy.....	20
• Związki zawodowe.....	21
• Gdzie uzyskać porady w kwestiach zatrudnienia.....	22
• Wolontariat.....	22
• Promocja i zmiana zawodu.....	23
• Własna działalność gospodarcza.....	23

4 Mieszkanie	24
• Wynajem domu/mieszkania.....	25
• Gdzie uzyskać porady mieszkaniowe.....	25
• Mieszkania komunalne.....	26
• Zasilek mieszkaniowy.....	26
• Zagrożenie bezdomnością.....	27
• Podatek lokalny - Council Tax.....	27
• Woda, gaz i energia elektryczna.....	28
- Gdzie uzyskać porady na temat użytkowania energii w domu	29
• Telefon.....	30
• Wywóz śmieci i recykling.....	30
- Co wrzucać do niebieskiego pojemnika.....	31
- Co wrzucać do brązowego pojemnika.....	32
- Co wrzucać do czarnego pojemnika.....	33
- Co wrzucać do niebieskiego worka.....	34
- Co wrzucać do czerwonego worka.....	35
- Punkty recyklingu.....	36
- Placówka utylizacji odpadów: Raynesway.....	38
- Wywóz odpadów wielkogabarytowych.....	39
• Abonament telewizyjny.....	39
• Życie w społeczności.....	40
5 Pieniądze.....	42
• Otwieranie konta bankowego.....	43
• Urzędy pocztowe w Derby.....	44
• Kredyty.....	45
• Pomoc finansowa dla osób pracujących / bezrobotnych.....	45
• Problemy dotyczące pieniędzy, kredytów oraz kupowania towarów i usług	46
• Emerytura.....	47

6 Nauka i kształcenie	48
• Nauka języka angielskiego	49
• Kształcenie dorosłych	49
• Dzieci w wieku do 5 lat	50
- Ośrodki dziecięce	50
• Szkoły	51
- Rozpoczęcie nauki szkolnej	52
• Nauka po ukończeniu 16 lat	54
7 Rodzina	55
• Rodziny w Wielkiej Brytanii	56
• Jeśli jesteś w ciąży	57
- Prawo do zwolnień z pracy	58
• Prawa dziecka	58
• Opieka nad dziećmi	59
- Obawy o bezpieczeństwo dziecka?	60
- Dziecko w samochodzie	61
- Z dzieckiem na ulicy	62
• Pomoc rodzinie	63
• Pomoc społeczna dla osób dorosłych	63
• Ośrodki i kluby młodzieżowe	64
8 Zdrowie, kultura i rekreacja	65
• Miejsca kultu religijnego	66
• Zdrowie	67
- Recepty	67
- Rejestracja u lekarza	68
- Małe dzieci	69
- Opieka dentystyczna	69
- Dbanie o wzrok	70
- Zdrowie seksualne i antykoncepcja	70
- Prawo a narkotyki, alkohol i papierosy	70
- Prawo a prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu	71
- Pomoc i porady dla osób chcących ograniczyć lub zaprzestać używania tytoniu, alkoholu i narkotyków	72

Zdrowie i rekreacja - cd.

- Zdrowie publiczne	72
- Bezpieczeństwo żywności	73
- Zdrowy styl życia	73
• Sport, rekreacja i kultura	74
- Parki	76
- Muzea i galerie sztuki	77
- Pokazy na żywo i inne atrakcje w Derby	78
- Spędzanie czasu poza miastem	78
- Biblioteki	79
• Osoby niepełnosprawne	80
• Świadczenia pomocy społecznej dla osób dorosłych	81
• Żywność i zakupy	82
9 Wybory, obywatelstwo i społeczności lokalne	83
• Głosowanie i wybory	84
• Przedstawiciele społeczeństwa we władzach lokalnych i centralnych	84
• Nabycie obywatelstwa brytyjskiego	85
• Ceremonie nadania obywatelstwa w Derby	85
• Fora dzielnicowe i okręgi wyborcze w Derby	86
10 Nagłe wypadki oraz środki bezpieczeństwa	87
• Straż pożarna, policja i pogotowie ratunkowe	88
• Zapobieganie przestępstwom	88
• Zachowania aspołeczne i sposoby ich zgłaszania	89
• Przemoc domowa, przemoc seksualna, przemoc „w obronie honoru”, nachodzenie, dręczenie i wymuszone małżeństwa	91
• Incydenty na tle rasowym i inne przestępstwa nienawiści	92
• Uprawnienia do zatrzymania i rewizji	95
• Aresztowanie	95
• Składanie skarg dotyczących policji	95
• Zapobieganie pożarom i innym wypadkom	96

Nagle wypadki oraz środki bezpieczeństwa - cd.

• Nagłe wypadki: gaz.....	97
• Nagłe wypadki: woda.....	97
• Nagłe wypadki: energia elektryczna	97
• Osoby zaginione.....	97
• Czynności konieczne po śmierci osoby	98
11 Środki transportu.....	99
• Samochód i motocykl.....	100
• Pociągi i autobusy.....	102
- Transport środowiskowy.....	103
- Transport szkolny.....	103
- Legitymacje uprawniające do ulgowych przejazdów autobusowych.....	104
- B-line Card.....	104
• Rower.....	106
• Chodzenie pieszo.....	107
12 Lokalne instytucje użyteczności publicznej	108
• Derby City Council – Rada Miejska Derby	109
- Usługi Rady Miejskiej – przydatne numery telefonu.....	110
• Derby Advice.....	111
- Porady na temat uprawnień do zasiłków socjalnych – dyżury w terenie	112
• Urząd stanu cywilnego w Derby.....	113
• Biblioteki w Derby.....	114
• Organizacje środowiskowe w Derby.....	116
• Biura informacyjne na komisariatach policji w Derby.....	119
13 Przydatne informacje	120
• Źródła porad.....	121
• Notatki.....	123
• Mapa centrum Derby.....	128

O przewodniku

Z przyjemnością przekazuję Państwu przewodnik, który mamy nadzieję zawiera wszystkie podstawowe informacje potrzebne, aby móc się łatwiej zaaklimatyzować i w pełni włączyć w życie Derby.

Pragniemy, aby Derby było miastem, gdzie każdy ma poczucie przynależności i gdzie ludzie o różnym pochodzeniu i w różnym wieku mieszkają razem w harmonii. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja przyczyni się w pewnym stopniu do osiągnięcia tego celu.

Podczas opracowywania przewodnika zwróciliśmy się po informacje do wielu instytucji publicznych i organizacji społecznych – chcielibyśmy im podziękować za wniesiony wkład. Składamy również podziękowania licznym członkom nowoprzybyłych społeczności, którzy pomogli kształtować przewodnik przekazując nam swoje opinie i sugestie.

Na koniec chciałabym również podziękować koleżankom i kolegom z Community Safety Partnership (stowarzyszenia na rzecz bezpieczeństwa społecznego), zwłaszcza z zespołu ds. spójności społecznej, którzy pracowali przy niniejszym przewodniku.

Karen Johnson

Dyrektor Derby Community Safety Partnership

Karen Johnson (w pierwszym rzędzie pośrodku) z członkami zespołu ds. spójności społecznej

Kilka słów o Derby

Derby jest miastem położonym w hrabstwie Derbyshire w regionie East Midlands w Anglii.

Początki Derby sięgają ponad 2000 lat wstecz, kiedy to niedaleko od dzisiejszego Strutt's Park, obok Darley Park, mieściła się osada rzymska o nazwie „Derventio”.

W IX wieku osada była znana pod nazwą „Northworthy”, ale została zasiedlona przez Skandynawów z Danii, którzy zmienili nazwę na „Deoraby” – co oznacza teren jeleni, gdyż w tamtych czasach były w tych okolicach ogromne stada jeleni. W wyniku skrócenia słowa „Deoraby” do „Derby” powstała nazwa, którą znamy dzisiaj.

W XVII i XVIII wieku Derby cieszyło się dużym uznaniem ze względu na wkład do nauki i sztuki – tutaj mieszkali osoby takie jak Flamstead, Pickford, Whitehurst, Darwin oraz światowej sławy artysta Joseph Wright. W roku 1717 Sir Thomas Lombe otworzył przędzalnię jedwabiu (Silk Mill) uważaną przez wielu za pierwszą w świecie fabrykę.

Każde nowo powstające przedsiębiorstwo przyciągało nowe społeczności przybywające tutaj, aby zapewniać potrzebne załogi i umiejętności. Dzięki temu Derby zyskało wspaniałą różnorodność kulturową – osiedlili się tutaj ludzie z Irlandii, Azji, Karaibów, Afryki, Europy i Bliskiego Wschodu.

W roku 1977 – roku jubileuszu dwudziestopięciolecia panowania królowej – Derby otrzymało status miasta „City” i od tamtego czasu wciąż się rozwija. U progu trzeciego tysiąclecia Derby miało nowy uniwersytet, nowe przedsiębiorstwa na terenie Pride Park, w centrum miasta w październiku 2007 r. otworzono centrum handlowe Westfield, a następnie nowe centrum sztuki QUAD przy Market Place oraz kompleks Riverlights z nowym dworcem autobusowym. W 2010 r. królowa dokonała formalnego otwarcia szpitala The Royal Derby Hospital.

Miasto liczy obecnie nieco ponad ćwierć miliona mieszkańców i ma uzasadnione powody, aby patrzeć w przyszłość z optymizmem.

Jako nowi mieszkańcy Derby, mogą Państwo teraz wnieść własny wkład oraz czerpać korzyści z ponad dwóch tysięcy lat historii, dziedzictwa i kultury. Witamy w Derby.

Radny Amar Nath
Burmistrz Miasta Derby

2 Przekraczanie granicy i pobyt w Wielkiej Brytanii

Przekraczanie granicy i pobyt w Wielkiej Brytanii

Wielu obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej ma prawo do wjazdu i pobytu w Wielkiej Brytanii. W przypadku obywateli państw, które niedawno dołączyły do Unii Europejskiej (grupa A8 i A2) oraz osób spoza UE, prawa do wjazdu i pobytu w Wielkiej Brytanii mogą być ograniczone.

Informacje na temat tych praw:

www.direct.gov.uk/en/governmentcitizensandrights/yourrightsandresponsibilities/index.htm

Kwestie statusu imigracyjnego oraz wynikających z tego praw są często skomplikowane i wskazane może być zasięgnięcie porady niezależnego doradcy ds. imigracji. Najbliższego doradcę można znaleźć kontaktując się z Community Legal Advice (serwis bezpłatnych porad prawnych) pod numerem **0845 345 4 345** lub na stronie internetowej www.clsdirect.org.uk oferującej bezpłatne, poufne i niezależne porady.

Lokalne biuro porad prawnych w naszym rejonie: Derby Community Legal Advice Centre, adres: Stuart House, Green Lane, Derby DE1 1RS, tel. **01332 295711**, internet: www.communitylegaladvice.org.uk/derby

Nowe państwa członkowskie: grupa A8

Państwa grupy A8 to:

- Czechy
- Estonia
- Węgry
- Łotwa
- Litwa
- Polska
- Słowacja
- Słowenia

Nowe państwa członkowskie – grupa A2

Państwa grupy A2 to:

- Bułgaria
- Rumunia

Dalsze informacje

Informacje są również dostępne na stronie internetowej Brytyjskiego Urzędu Kontroli Granic (Border Agency):

www.ind.homeoffice.gov.uk

3 Praca

Podjęcie pracy

Konieczne jest posiadanie prawa do pracy w Wielkiej Brytanii oraz posiadanie ważnego numeru ubezpieczenia społecznego lub złożenie wniosku o nadanie takiego numeru. Dalsze informacje podane są na str. 17.

Program rejestracji pracowniczej

Aby móc podjąć pracę w Wielkiej Brytanii, wielu obcokrajowców ma obowiązek zarejestrować się najpierw w ramach programu *Workers Registration Scheme*. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej:

www.workingintheuk.gov.uk. Niezarejestrowanie się może mieć wpływ na późniejsze uprawnienia do zasiłków. Więcej informacji na temat tego programu można uzyskać dzwoniąc na infolinię Derby Advice, tel. **01332 256550**.

Agencje pośrednictwa pracy

Agencje pośrednictwa pracy (*employment agency*) znajdują zatrudnienie osobom, które się w nich rejestrują. Zakłady pracy płacą agencjom za zapewnianie pracowników. Umowa o pracę (patrz str. 17) najczęściej zawierana jest z agencją, a nie z firmą, w której pracownik pracuje – ale każdy pracownik powinien otrzymać umowę o pracę. Pracownik jest uprawniony do płatnego urlopu, przerw na odpoczynek, krajowej płacy minimalnej oraz ochrony przed bezprawnymi potrąceniami z poborów. Chroniony jest przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisami zakazującymi dyskryminacji. W niektórych przypadkach przysługuje wypłata za czas choroby (patrz str. 20) oraz płatny urlop macierzyński (patrz str. 58).

Jeśli czujesz się niesprawiedliwie traktowany(a) przez agencję, zadzwoń na infolinię ds. wynagrodzeń i praw pracowniczych (Pay and Work Rights Helpline), tel. **0800 917 2368** lub skontaktuj się z doradcą ds. zatrudnienia.

Pośrednicy dostarczający robotników

Pośrednicy pracy określane nazwą „gangmasters” dostarczają robotników bezpośrednio do pracodawców. Muszą posiadać zezwolenie na tę działalność i spełniać surowe normy.

Jeśli uważasz, że jesteś niesprawiedliwie traktowany(a) przez pośrednika, możesz się skontaktować z urzędem rejestracji tego rodzaju pośredników pracy: Gangmasters’ Licensing Authority lub znaleźć najbliższego doradcę ds. zatrudnienia kontaktując się z serwisem porad prawnych Community Legal Advice: tel. **0845 345 4 345**, strona internetowa: **www.clsdirect.org.uk**

Dalsze informacje

<http://ww2.defra.gov.uk>

www.labourproviders.org.uk

www.tuc.org.uk/tuc/rights_main.cfm

Gangmasters’ Licensing Authority wydaje kieszonkową ulotkę pod tytułem „Workers’ Rights” („Prawa pracownicze”), która opisuje obowiązki pośredników pracy oraz pracowników – więcej na stronie:

www.gla.gov.uk

Osoby niepełnoletnie a praca

Dzieci poniżej 13 lat mogą pracować tylko w szczególnych okolicznościach, za zgodą władz lokalnych. Młodzież w wieku 13-16 lat może wykonywać tylko „lekkie prace”, takie jak rozwożenie gazet. Po ukończeniu 16 lat młodzież ma do wyboru bardziej różnorodne zajęcia.

Więcej informacji na temat praw osób niepełnoletnich, w tym godzin pracy i stawek płac można znaleźć na stronie internetowej:

www.direct.gov.uk/en/youngpeople/workandcareers/yourrightsandresponsibilitiesatwork/dg_066272

Dalsze informacje

www.direct.gov.uk/en/diol1/doitonline

Jobcentre Plus

Jobcentre Plus to organizacja rządowa pomagająca w poszukiwaniu zatrudnienia. Udostępnia oferty pracy i może udzielić informacji na temat organizacji, które pomagają w poszukiwaniu pracy, składaniu podań o pracę, przygotowywaniu się do rozmów kwalifikacyjnych oraz zakładaniu własnej działalności gospodarczej. Udziela również informacji na temat zasiłków socjalnych. Uprawnienia do zasiłków zależą od szeregu czynników.

Jobcentre Plus posiada trzy oddziały w Derby:

- St Peter's Jobcentre, Gower Street, Derby DE1 1SB
- Normanton Road Jobcentre, 10 Normanton Road, Derby DE1 2GW
- Wardwick Jobcentre, 1-5 The Wardwick, Derby DE1 1HA

Infolinia dla poszukujących pracy - Jobseeker Direct: tel. **0845 6060 234**.

Na stronie: www.direct.gov.uk/en/employment/jobseekers można znaleźć informacje na temat stanowisk, szkoleń i zawodów, a także szukać ofert pracy.

Ubieganie się o pracę

Sposoby ubiegania się o poszczególne stanowiska określają sami pracodawcy. Zwykle wymagane jest wysłanie swojego życiorysu przedstawiającego przebieg pracy zawodowej, czyli curriculum vitae (CV), lub wypełnienie formularza podania.

Następnym etapem jest zwykle rozmowa kwalifikacyjna w danym miejscu pracy. Należy się spodziewać prośby o przedstawienie dokumentów potwierdzających uprawnienia do pracy w Wielkiej Brytanii.

Porady na temat pisania CV można znaleźć na stronie:

www.careersadvice.direct.gov.uk/helpwithyourcareer/writetcv .

Można tam również znaleźć informacje na temat poszukiwania pracy.

Dalsze informacje

www.rose.nhs.uk – informacje dla wykwalifikowanych pracowników służby zdrowia.

www.direct.gov.uk/en/emploment/jobseekers

Umowy o pracę

Pracownik powinien otrzymać umowę o pracę (*employment contract*) w ciągu dwóch miesięcy od rozpoczęcia pracy. Jest to umowa pomiędzy pracownikiem a pracodawcą. Prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy określa się terminem „warunki umowy”. Umowa nie musi być zawarta w formie pisemnej, ale pracownik ma prawo otrzymać na piśmie opis głównych warunków zatrudnienia.

Definicje terminów związanych z umowami o pracę:

www.worksmart.org.uk/jargonbuster

Dalsze informacje

www.direct.gov.uk/employment

www.adviceguide.org.uk/index/life/employment

www.worksmart.org.uk

<http://yourrights.org.uk/yourrights/rights-of-workers>

Ubezpieczenie społeczne

Większość mieszkańców Wielkiej Brytanii płaci składki na ubezpieczenie społeczne (*National Insurance*). Pieniądze te wpływają do kasy rządu i finansują emerytury państwowe, zasiłki socjalne oraz świadczenia opieki zdrowotnej.

Aby móc pracować, należy posiadać numer ubezpieczenia społecznego (*National Insurance Number*) lub złożyć wniosek o nadanie takiego numeru. W celu złożenia wniosku należy się umówić na wizytę bezpośrednio w oddziale Jobcentre Plus lub zadzwonić na infolinię ds. rejestracji przy urzędzie skarbowym (Her Majesty's Revenues and Customs Registration Helpline): tel. **0845 915 7006**.

W przypadku osób zatrudnionych, składki na ubezpieczenie społeczne potrąca pracodawca bezpośrednio z wypłat wynagrodzenia.

Osoby samozatrudnione mają obowiązek we własnym zakresie wpłacać składki bezpośrednio do urzędu skarbowego – więcej informacji na stronie:

www.hmrc.gov.uk/selfemployed lub pod numerem **0845 3000 627** (poniedziałek – piątek: godz. 8.00 - 20.00, sobota: godz. 8.00 - 16.00).

Dalsze informacje

www.dwp.gov.uk

Podatek dochodowy

Większość osób w Wielkiej Brytanii płaci podatek dochodowy (*Income Tax*). Jest on zależny od wysokości zarobków. W przypadku osób zatrudnionych, należny podatek potrącany jest z wynagrodzenia przez pracodawcę przy każdej wypłacie. Aby zapewnić potrącanie właściwych kwot, pracownikowi przydziela się kod podatkowy – jest on wskazany na odcinku wypłaty.

Osoby samozatrudnione mają obowiązek we własnym zakresie wpłacać podatek dochodowy bezpośrednio do urzędu skarbowego (Her Majesty's Revenue & Customs). Jeśli jesteś zatrudniony(a), a pracodawca nie potrąca z twojego wynagrodzenia podatku lub składek na ubezpieczenie społeczne, skontaktuj się z urzędem skarbowym pod numerem: **0845 3000 627** (poniedziałek – piątek: godz. 8.00 - 20.00, sobota: godz. 8.00 - 16.00).

Dalsze informacje

www.hmrc.gov.uk/incometax

Krajowa płaca minimalna

Niemal każda osoba pracująca w Wielkiej Brytanii jest uprawniona do otrzymywania krajowej płacy minimalnej (*National Minimum Wage*). Stawki ustala brytyjski rząd. Minimalne stawki płac są zróżnicowane zależnie od wieku pracownika. Pracodawca może wypłacać wynagrodzenie wyższe.

Jeśli otrzymujesz wynagrodzenie poniżej krajowej płacy minimalnej, zadzwoń na infolinię ds. wynagrodzeń i praw pracowniczych (Pay and Work Rights Helpline) pod numer **0800 917 2368**. Informacje, które podasz będą traktowane jako poufne. Serwis ten może pomóc w uzyskaniu minimalnej stawki płacy oraz wszelkich kwot należnych od pracodawcy.

Dalsze informacje

www.adviceguide.org.uk/index/life/employment

www.direct.gov.uk/employment

www.hmrc.gov.uk

Odcinki wypłaty

W dniu wypłaty pracownik powinien otrzymać od pracodawcy pisemny odcinek wynagrodzenia (*payslip*). Odcinek taki musi wskazywać kwotę wynagrodzenia przed i po potrąceniach (tzw. płaca brutto i płaca netto).

Potrącenia z zarobków

Niektórzy pracodawcy potrącają z zarobków określone kwoty na pokrycie kosztów transportu lub zakwaterowania. Wymaga to zgody pracownika na piśmie. Potrącenia powinny być wskazane na odcinku wypłaty. W przypadku problemów z potrąceniami z poborów, należy się skontaktować z doradcą ds. zatrudnienia. Można również zadzwonić na wspomnianą wyżej infolinię Pay and Work Rights Helpline: tel. **0800 917 2368**.

Wymiar pracy i urlopu

W przypadku osób zatrudnionych, godziny pracy powinny być wskazane w umowie o pracę. Zwykle jest to nie więcej niż średnio 48 godzin tygodniowo, chyba że pracownik wyrazi zgodę na większą liczbę.

Pracownik ma prawo do co najmniej 28 dni płatnego urlopu rocznie (przy pracy na pełny etat) – święta i dni ustawowo wolne od pracy mogą być wliczone w tę liczbę. Pracodawca może udzielać płatnego urlopu w większym wymiarze. Pracownik zaczyna nabywać uprawnienia urlopowe już od momentu rozpoczęcia pracy. Pracodawca decyduje o okresach urlopów, tak więc należy informować pracodawcę z wyprzedzeniem, kiedy chce się wziąć urlop. W okresie urlopu pracownik otrzymuje swoje zwykłe wynagrodzenie. Przy odejściu z pracy pracownik otrzymuje wypłatę za niewykorzystaną część urlopu. W ciągu dnia mogą przysługiwać przerwy na odpoczynek – powinno to być określone w umowie o pracę.

Święta i dni ustawowo wolne od pracy (*Bank Holidays*) w Anglii:

Anglia i Walia	2010/2011	2011/2012
Letni <i>Bank Holiday</i>	- - -	29 sierpnia
Boże Narodzenie – I dzień	27 grudnia*	26 grudnia*
Boże Narodzenie – II dzień	28 grudnia*	27 grudnia*
Nowy Rok	3 stycznia*	2 stycznia*
Wielki Piątek	22 kwietnia	6 kwietnia
Poniedziałek Wielkanocny	25 kwietnia	9 kwietnia
Majowy <i>Bank Holiday</i>	2 maja	7 maja
Wiosenny <i>Bank Holiday</i>	30 maja	4 czerwca
Sześćdziesiątelecie Królowej	- - -	5 czerwca

*dzień zastępczy – gdy święto wypada w weekend.

Dalsze informacje

www.dti.gov.uk/employment/bank-public-holidays/index.html

Wyplata za czas choroby

Umowa o pracę powinna wskazywać, jakie wynagrodzenie pracownik będzie otrzymywał w przypadku nieobecności z powodu choroby. Określa się to terminem wypłata za czas choroby. Pracownik jest uprawniony do ustawowej wypłaty za czas choroby (*Statutory Sick Pay (SSP)*), jeśli jest nieobecny w pracy przez cztery kolejne dni lub dłużej i otrzymuje co najmniej średnią płacę tygodniową – aktualną stawkę można znaleźć na stronie: www.direct.gov.uk. Pracodawca może płacić za czas choroby więcej niż wynosi SSP.

Dalsze informacje

www.worksmart.org.uk

www.gla.gov.uk

Bezpieczeństwo i higiena pracy

Zarówno pracownik, jak i pracodawca są prawnie zobowiązani dbać o bezpieczeństwo w miejscu pracy.

W Wielkiej Brytanii obowiązują przepisy mające na celu zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa w różnych miejscach pracy i na różnych stanowiskach. Konieczne może być odbycie specjalnych szkoleń i noszenie odzieży stosownej do danego stanowiska lub zakładu pracy. Pracownik może zostać pociągnięty do odpowiedzialności w przypadku niestosowania się przepisów BHP (*health and safety laws*) – należy pamiętać, że mogą się one różnić od przepisów w kraju pochodzenia.

Dalsze informacje

www.derby.gov.uk/business/healthsafety

www.hse.gov.uk – informacje ogólne

Nękanie i dyskryminacja w pracy

Wszyscy pracownicy uznawani są za równych – bez względu na płeć, wiek, orientację seksualną, rasę, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność i religię.

Obrażliwe uwagi lub niewłaściwe zachowanie wobec jakiejś osoby ze względu na któreś z powyższych różnic mogą być postrzegane jako prześladowanie/nękanie i grożą postępowaniem sądowym skutkującym wysokimi karami.

Jeśli czujesz się prześladowany(a) na tle rasowym, seksualnym lub z innych względów lub jeśli czujesz się niesprawiedliwie traktowany(a), zalecamy zasięgnięcie porady.

Porad na temat nękania i dyskryminacji może udzielić *Derby and Derbyshire Race and Equality Commission* (Komisja ds. różnorodności rasowej i równości) – tel. **01332 372428**, tel. kom. **07940 331194**, wizyty pod adresem: 31 Normanton Road, Derby DE1 2GJ.

Organizacja *Disability Direct Derby*, mieszcząca się pod adresem 227 Normanton Road, Derby DE23 6UT, może pomóc osobom niepełnosprawnym, które doświadczają prześladowań lub dyskryminacji w pracy – tel. **01332 299449**, telefon tekstowy (typetalk): **18001 01332 299449**, email: info@disabilitydirect.com, minicom: **01332 365885**.

Więcej na temat niesprawiedliwego traktowania w miejscu pracy:

www.direct.gov.uk/en/employment/resolvingworkplacedisputes/discriminationatwork

Dalsze informacje

Informacje na temat równości i dyskryminacji można znaleźć na stronie internetowej *Equality and Human Rights Commission* (Komisji ds. Równości i Praw Człowieka): www.equalityhumanrights.com

Acas (Advisory, Conciliation and Arbitration Service), czyli organizacja ds. porad, mediacji i arbitrażu) dąży do ulepszania przedsiębiorstw i życia pracowników poprzez lepsze relacje pracownicze. Strona internetowa: www.acas.org.uk

Legal Services Commission (Komisja ds. Usług Prawnych) współpracuje z kancelariami adwokackimi i innymi organizacjami, aby w każdym roku ułatwić ludziom dostęp do porad, informacji i pomocy prawnej. Strona internetowa: www.legalservices.gov.uk

Związki zawodowe

Związki zawodowe (*trade unions*) to stowarzyszenia pracowników mające na celu wspieranie pracowników i ochronę ich praw. Związki zawodowe działają zwykle w określonych zawodach i branżach. Pracownicy w Wielkiej Brytanii mają prawo zapisać się do związku zawodowego, jeśli sobie tego życzą. Jeśli w danym zakładzie pracy działa już jeden lub więcej związków, można zwrócić się w sprawie zapisu do przedstawiciela związku (*shop steward*). Jeśli nie, informacje na temat tego, jaki związek zawodowy działa w danej branży oraz dane kontaktowe tego związku można znaleźć na stronie internetowej:

www.tuc.org.uk

Gdzie uzyskać porady w kwestiach zatrudnienia

Najbliższe biuro udzielające porad z zakresu zatrudnienia można znaleźć kontaktując się z serwisem porad prawnych – Community Legal Services: tel. **0845 345 4345**, strona internetowa: www.clsdirect.org.uk. Dany doradca poinformuje, czy może udzielić porad bezpłatnie. Osoby należące do związków zawodowych mogą się zwrócić o poradę do swojego związku.

WorkSmart to strona internetowa zawierająca informacje na temat wszystkich aspektów praw pracowniczych oraz wyjaśnienia terminów z zakresu prawa pracy. Strona internetowa: www.worksmart.org.uk

Na stronie internetowej Kongresu Związków Zawodowych (Trades Union Congress) znajdują się ulotki z cyklu „Znaj swoje prawa” (*Know Your Rights*) w kilku językach: www.tuc.org.uk/tuc/rights_main.cfm

Dalsze informacje

Departament ds. Przedsiębiorczości i Reform Organów Nadzoru (*Department for Business Enterprise and Regulatory Reform*) wydaje ulotki dla pracowników z Polski i Litwy pod tytułem „Praca w Zjednoczonym Królestwie: znaj swoje prawa oraz wiedz, jak uzyskać pomoc i poradę” (*Working in the UK – Know your rights and how to get help and advice*): www.dti.gov.uk

Wolontariat

Czasem ludzie chcą poświęcać trochę swojego wolnego czasu na pomoc w słusznej sprawie. Taką pracę społeczną określa się mianem wolontariatu. Może to obejmować pomaganie osobom w starszym wieku, pracę z młodzieżą, działanie na rzecz środowiska naturalnego lub opiekę nad zwierzętami. Osoby mające dzieci mogą na wiele sposobów pomagać w szkole. Praca społeczna może pomóc w doskonaleniu znajomości języka oraz zdobywaniu doświadczenia zawodowego i referencji. Czasami wolontariat może prowadzić do uzyskania płatnej pracy. W Wielkiej Brytanii istnieje wiele możliwości pracy społecznej w lokalnych okolicach.

Community Action Derby to zarejestrowana organizacja charytatywna, której celem jest wspieranie, rozwijanie, promowanie i reprezentowanie organizacji społecznych i środowiskowych w Derby. Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.communityactionderby.org.uk

Dalsze informacje

www.do-it.org.uk

Promocja i zmiana zawodu

Aby zyskać wyższe stanowisko lub zmienić zawód, możesz potrzebować porad zawodowych lub dodatkowych szkoleń. Porady na temat promocji i rozwoju zawodowego można znaleźć na stronie:

www.worksmart.org.uk/career

Organizacja Next Step oferuje informacje na temat stanowisk pracy i kursów oraz udziela porad zawodowych – pod bezpłatnym numerem telefonu **0800 100 900** dyżurują doradcy, z którymi można rozmawiać w różnych językach. Strona internetowa:

www.careersadvice.direct.gov.uk

Własna działalność gospodarcza

Jeśli rozważasz rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (samozatrudnienia), istnieją organizacje oferujące pomoc.

Business Link East Midlands zapewnia dostęp do wszelkich informacji, porad i wsparcia potrzebnych do założenia i rozwijania własnej firmy. Strona internetowa: www.businesslink.gov.uk/eastmidlands oferuje bezpłatny dostęp do szerokiego zakresu informacji, wiadomości i ofert szkoleń korzystnych dla przedsiębiorcy i dla firmy.

W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z organizacją Business Link – tel. **0845 058 6644**, email: vinfo@businesslinkem.co.uk

Założenie własnej firmy może mieć wpływ na status prawny imigranta, dlatego też przed rozpoczęciem działalności najlepiej jest skonsultować się z niezależnym doradcą ds. imigracji. Należy się również zarejestrować jako osoba samozatrudniona.

Najbliższego doradcę ds. imigracji można znaleźć kontaktując się z serwisem Community Legal Advice – tel. **0845 345 4345**.

Dalsze informacje

Odwiedź stronę www.hmrc.gov.uk/startingup lub zadzwoń na infolinię dla osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą (Newly Self-Employed Helpline) – tel. **0845 915 4515** (poniedziałek – piątek: 8.00 - 20.00, sobota: 8.00 - 16.00).

4 Mieszkanie

Wynajem domu/mieszkania

Wiele osób w Wielkiej Brytanii wynajmuje mieszkania od prywatnych właścicieli. Lokale do wynajęcia ogłaszane są w lokalnej prasie. Niektórzy właściciele lokali kontaktują się z najemcami bezpośrednio, inni korzystają z usług pośredników takich jak agencje nieruchomości lub agencje wynajmu (*estate agents/lettings agency*).

Zwykle wymagane jest wpłacenie na rzecz właściciela kaucji (*deposit/bond*) oraz określonej kwoty czynszu z góry. Kaucja powinna zostać zwrócona przy rozwiązaniu umowy najmu.

Właściciel lub pośrednik powinien dać najemcy do podpisania umowę najmu (*tenancy agreement*). Dokument taki zawiera warunki umowy zawartej pomiędzy właścicielem a najemcą nieruchomości oraz określa obowiązki stron. Istnieją różne rodzaje umów najmu i najemcy mają różne prawa zależnie od rodzaju umowy. Może być również zapewniona lista wyposażenia lokalu, czyli inwentarz. Należy zatrzymać egzemplarz umowy najmu oraz zachowywać dowody wszystkich płatności czynszu.

W przypadku problemów z hałaśliwymi sąsiadami, należy się skontaktować z władzami lokalnymi pod numerem **01332 642020**. Problemy dotyczące śmieci na ulicach lub psów waleśających się i zanieczyszczających okolicę można zgłaszać do wydziału Rady Miejskiej Derby o nazwie Streetpride: tel. **0333 200 6981**; email: streetpride@derby.gov.uk Można też zgłaszać problemy przez Internet: www.derby.gov.uk/streetpride

Na stronie 89 podano więcej informacji na temat zachowań społecznych i sposobów ich zgłaszania.

Warto wykupić ubezpieczenie majątkowe (*household contents insurance*) w celu ubezpieczenia swoich rzeczy od kradzieży i zniszczenia.

Gdzie uzyskać porady mieszkaniowe

Często spotykane problemy mieszkaniowe obejmują następujące sytuacje: właściciel nie wręcza umowy najmu, właściciel nie zwraca kaucji, zbyt wiele osób mieszka w jednym domu (tzw. przeludnienie), właściciel nie wykonuje napraw.

Biuro usług mieszkaniowych Housing Options Centre przy Radzie Miejskiej Derby udziela bezpłatnych porad najemcom w przypadkach problemów z właścicielami lokali lub umowami najmu oraz obaw o utratę mieszkania.

Housing Options Centre oferuje również ogólne porady mieszkaniowe oraz informacje na temat mieszkań z zapewnioną opieką środowiskową, na temat przemocy domowej, standardów lokali mieszkalnych, a także porady na temat programu prawa do wykupu zajmowanych lokali.

Tel. **01332 256483**, wizyty można składać pod adresem: Bio House, Derwent Street, Derby DE1 2ED.

Recepcja Housing Options Centre jest czynna w godzinach:

Poniedziałek	9.00 - 16.30
Środa	9.00 - 16.30
Czwartek	12.30 - 16.30
Piątek	9.00 - 16.00

Mieszkania komunalne

Rada Miejska Derby prowadzi program Homefinder, przeznaczony dla osób chcących uzyskać mieszkania z zasobów władz lokalnych lub товариств budownictwa społecznego. Formularz wniosku o mieszkanie w ramach programu Homefinder można uzyskać kontaktując się z biurem usług mieszkaniowych Housing Options Centre pod numerem **01332 256483** lub można go pobrać ze strony internetowej: **www.derbyhomefinder.org**

Ponieważ zasób lokali komunalnych do wynajmu jest ograniczony, a popyt jest duży, władze lokalne muszą klasyfikować potrzeby mieszkaniowe ubiegających się na podstawie informacji podanych we wnioskach mieszkaniowych.

Organizacja, która zajmuje się zarządaniem i konserwacją zasobów mieszkaniowych Rady Miejskiej Derby nosi nazwę Derby Homes: **www.derbyhomes.org**

Zasiłek mieszkaniowy

Osoby, które muszą opłacać czynsz, a mają niskie dochody i ograniczone oszczędności mogą być uprawnione do zasiłku mieszkaniowego (*Housing Benefit*). Uprawnienia do zasiłku zależą od szeregu czynników, takich jak kraj pochodzenia, status imigracyjny oraz zatrudnienie lub jego brak. W celu ustalenia swoich uprawnień do zasiłku mieszkaniowego, można się skontaktować z działem Rady Miejskiej ds. zasiłków (Benefits Office) – tel. **01332 255122**; email: **enquiries.benefits@derby.gcsx.gov.uk**

Dalsze informacje

www.direct.gov.uk/en/homeandcommunity - informacje na temat wynajmu lokali.

Zagrożenie bezdomnością

Ośrodek Milestone House udziela pomocy i porad bezdomnym osobom w wieku lat 18 i więcej, samotnym i parom, niemającym na utrzymaniu dzieci. Aby uzyskać miejsce w schronisku w Derby, należy się udać do Milestone House w godz. 13.00-16.00 w dniach od poniedziałku do piątku.

Milestone House, 93 Green Lane, Derby DE1 1RX.
Tel. **01332 642150**

Można się również skontaktować z ogólnokrajową organizacją charytatywną Shelter, która udziela porad w sprawach mieszkaniowych – tel. **0808 800 4444**, strona internetowa: **www.shelter.org.uk** Organizacja ta oferuje specjalistyczne porady mieszkaniowe. Strona internetowa zawiera porady dla obywateli państw Unii Europejskiej, w tym państw grup A8 i A2.

Podatek lokalny – Council Tax

Council Tax to podatek lokalny finansujący służby/usługi takie jak policja, straż pożarna, wywóz śmieci, utrzymanie dróg, biblioteki i opieka społeczna. Wpłaca się go na rzecz Rady Miejskiej Derby, na podstawie otrzymywanego co roku wezwania do zapłaty. Można płacić w ratach, w wyznaczonych terminach.

Bez względu na to, czy zajmowany lokal jest własny, czy wynajęty, mieszkańcy są zwykle zobowiązani do opłacania podatku lokalnego. W razie braku wpłat, władze lokalne mogą wszcząć postępowanie sądowe w celu wyegzekwowania należności.

Jeśli w lokalu jest tylko jedna osoba pełnoletnia, może uzyskać zniżkę podatku dla samotnie gospodarujących. Pytania dotyczące opłat Council Tax: tel. **0333 200 6900**, email: **council.tax@derby.gcsx.gov.uk**

Osoby mające niskie dochody i ograniczone oszczędności mogą uzyskać rabat na podatek lokalny w formie zasiłku - *Council Tax Benefit*. Zależy to od szeregu czynników, takich jak kraj pochodzenia, status imigracyjny oraz zatrudnienie lub jego brak.

W celu ustalenia swoich uprawnień do tego zasiłku, można się skontaktować z działem Rady Miejskiej ds. zasiłków (Benefits Office) – tel. **01332 255122**; email: **enquiries.benefits@derby.gcsx.gov.uk**

Dalsze informacje

www.direct.gov.uk/en/moneytaxandbenefits

Woda, gaz i energia elektryczna

Woda z sieci doprowadzana jest do wszystkich lokali mieszkalnych w Wielkiej Brytanii, z wyjątkiem domów ruchomych, takich jak przyczepy kempingowe i łodzie.

Zimna woda z kranu nadaje się do picia – chyba że widoczny jest znak informujący, że woda jest niezdatna do picia. Jeśli zainstalowany jest wodomierz, wysokość opłat zależy od ilości zużytej wody. Jeśli nie ma wodomierza, płaci się stałą kwotę (*water rates*).

Do ogrzewania i gotowania używa się zwykle gazu lub energii elektrycznej. Na rynku działa kilka przedsiębiorstw dostarczających gaz i energię elektryczną i można sobie wybrać dostawcę. Ceny można porównać korzystając z porównywarek cen, np. USwitch: www.uswitch.com tel. **0800 404 7961**.

Informację o tym, jakie przedsiębiorstwo dostarcza gaz do danego lokalu można uzyskać dzwoniąc na infolinię M Number Enquiry Line: **0870 608 1524**.

! Jeśli czujesz gaz, zadzwoń pod bezpłatny numer alarmowy National Grid: 0800 111 999.

Informację o tym, jakie przedsiębiorstwo dostarcza energię elektryczną do danego lokalu można uzyskać pod numerem Central Networks: **0845 603 0618**.

W przypadku wynajmowania mieszkania, umowa najmu (patrz str. 25) powinna wskazywać, czy opłaty za wodę, elektryczność i gaz będą pokrywane przez właściciela lokalu. Jeśli nie, odpowiedzialność za te opłaty ponosi najemca i nieuiszczanie opłat w terminie grozi odcięciem dostaw/karami pieniężnymi.

Wodę i energię można opłacać co kwartał lub co miesiąc. Na rachunkach podane są informacje o metodach płatności. Przy przeprowadzce do nowego mieszkania lub wyprowadzce ze starego mieszkania, warto sobie zapisać stan liczników gazu i energii elektrycznej oraz wodomierza, jeśli jest zainstalowany.

W przypadku wyprowadzki/przeprowadzki, należy powiadomić dostawców. Należy im podać stan liczników oraz swój nowy adres, aby mogli wysłać końcowe rachunki.

Rząd brytyjski stara się zachęcać mieszkańców do oszczędzania wody i energii. Informacje na temat bardziej ekologicznego stylu życia, sposobów oszczędzania energii i tym samym obniżania rachunków za energię można znaleźć na stronach:

www.direct.gov.uk/en/environmentandgreenerliving
www.energysavingtrust.org.uk

Gdzie uzyskać porady na temat użytkowania energii w domu

Rada Miejska Derby prowadzi biuro porad Derby Home Energy Advice Service (DHEAS), które pomaga mieszkańcom w oszczędzaniu energii. Biuro to może wskazać programy dotacji i zniżek ułatwiających ocieplanie domów oraz udziela ogólnych porad na temat użytkowania energii w gospodarstwach domowych.

Kontakt z doradcami ds. zużycia energii w gospodarstwach domowych:

Tel.: **01332 255004**
Email: energy.adviceteam@derby.gov.uk
Fax: **01332 256052**
Minicom: **01332 256666**

Informacje dostępne są również na stronie internetowej:

www.derby.gov.uk/homeenergyadvice

Można też porozmawiać z doradcą osobiście pod adresem: Roman House, Friar Gate, Derby DE1 1XB. Przed wizytą należy zadzwonić pod numer **01332 255004**, aby się upewnić, że ktoś z personelu będzie dostępny.

W środy w porze lunchu zespół doradców Home Energy Advice Service przyjmuje umówione wizyty. Aby się umówić na wizytę, należy zadzwonić pod numer: **01332 255004**.

Dalsze informacje

www.gas-guide.org.uk
www.electricity-guide.org.uk
www.water-guide.org.uk

Telefon

Do większości lokali mieszkalnych doprowadzone są już linie telefoniczne (*landline*). Jeśli potrzebna jest nowa linia, należy się skontaktować z firmą telekomunikacyjną British Telecom (BT) pod numerem **0800 800 150** lub z wybranym operatorem sieci kablowej. Przy przeprowadzce należy powiadomić dostawcę usług telefonicznych.

Nie wszyscy decydują się na telefon stacjonarny. Niektórzy używają tylko telefonów komórkowych. Na rynku działa kilka firm oferujących usługi telefonii komórkowej. Można wybrać telefon na kartę (*pay as you go*), co wymaga doładowywania środków na koncie, lub można zawrzeć umowę – opłaca się wtedy abonament miesięczny oraz dodatkowe połączenia nie ujęte w abonamencie.

Ceny są różne u różnych operatorów i zależą od wybranego numeru oraz pory połączenia. Przed podpisaniem umowy z operatorem telefonii komórkowej należy sprawdzić i porównać ceny. Umowy zawierane są zwykle na ustalony okres czasu, na przykład 18 lub 24 miesięcy.

Korzystanie z trzymanego w dłoni telefonu komórkowego lub podobnego urządzenia podczas prowadzenia pojazdu jest prawnie zakazane.

Połączenia z numerami alarmowymi z telefonów stacjonarnych i komórkowych są bezpłatne.

Wywóz śmieci i recykling

Chcemy, aby wszyscy mieszkańcy Derby oddawali jak najwięcej odpadów do recyklingu. Aby to ułatwić, Rada Miejska prowadzi zbiórkę odpadów nadających się do ponownego przetworzenia bezpośrednio z większości domów przy użyciu pojemników niebieskich, pojemników brązowych, niebieskich worków i czerwonych worków.

W jednym tygodniu wywożone są śmieci z czarnych pojemników, a w kolejnym tygodniu odpady przeznaczone do recyklingu.

Aby otrzymać kalendarz ukazujący dni tygodnia, w jakie wywożone są śmieci i odpady do recyklingu na danej ulicy, należy się skontaktować z działem Rady Miejskiej Streetpride: tel. **0333 200 6981**, email: streetpride@derby.gov.uk formularz elektroniczny: www.derby.gov.uk/streetpride.

Co wrzucać do niebieskiego pojemnika

Niebieski pojemnik na odpady do recyklingu

Tak, proszę

- Butelki i słoiki wszelkie kolory
- Puszki po napojach i żywności
- Kartony po napojach
- Butelki plastikowe
- Pojemniki po aerozolach
- Pojemniki plastkowe

Nie, dziękuję

- Reklamówki/worki foliowe, folia
- Polistyren
- Folia aluminiowa

Niebieski pojemnik za mały?

Na życzenie można nieodpłatnie otrzymać większy niebieski pojemnik. Należy zadzwonić do biura Streetpride pod numer: **0333 200 6981**.

Co wrzucać do brązowego pojemnika

Brązowy pojemnik na odpady do recyklingu

 kitchen waste
 cardboard
 garden waste

✓

- Karton i tektura
- Papierki
- Kolorowy papier, tektura i koperty
- Ręczniki i serwetki papierowe
- Organiczne odpady ogrodowe
- Resztki żywności
- Organiczne odpady kuchenne

✗

- Wyroby z plastiku/tworzyw sztucznych
- Kartony, tj. kartony po sokach i mleku
- Zemia
- Materiały remontowo-budowlane

Nowość od roku 2009
Do brązowego pojemnika można teraz wrzucać worki/torby nadające się na kompost – widniejące na nich specjalne logo, dostępne są we wszystkich supermarketach i większych centrach ogrodniczych.

Brązowy pojemnik na odpady do recyklingu

Potrzebny dodatkowy brązowy pojemnik?

Na życzenie można nieodpłatnie otrzymać dodatkowy brązowy pojemnik. Należy zadzwonić do biura Streetpride pod numer: **0333 200 6981**.

Co wrzucać do czarnego pojemnika

Czarny pojemnik na śmieci

✓ Tak, proszę

wszystko to, co nie nadaje się do recyklingu

odchody psów i ściółka kotów

✗ Nie, dziękuję

wszystko to, co nadaje się do ponownego użycia lub przetworzenia

kamień, ziemia, materiały budowlane

nie zostawiać odpadów na zewnątrz pojemnika, pokrywa musi być zamknięta

Potrzebny jest większy czarny pojemnik?

Większy czarny pojemnik może nieodpłatnie otrzymać **gospodarstwo domowe liczące pięć lub więcej osób**. W celu uzyskania dalszych informacji, prosimy zadzwonić do biura Streetpride pod numer: **0333 200 6981**.

Co wrzucać do niebieskiego worka

Niebieski worek na makulaturę

 Tak, proszę

 Gazety

 Czasopisma

 Katalogi

 Biały papier

 Białe kopy ty

 Poczta reklamowa

 Nie, dziękuję

 Śmieć

 Ścinki papieru

 Karton i tektura

 Papier kolorowy

W razie braku niebieskiego worka, można umieścić papier w torbie foliowej/reklamówce.

Co wrzucać do czerwonego worka

Czerwony worek na tekstylia

Czerwony worek należy umieścić przy pojemnikach w dziale wywozu

 Tak, proszę

 Czysta odzież

 Torebki

 Obuwie powiązane w pary

 Paski

 Zasłony, firanki i pościel

 Nie, dziękuję

 Poduszki

 Kołdry

 Brudna odzież i szmaty

W razie braku czerwonego worka, można umieścić tekstylia w torbie foliowej/reklamówce.

Uwaga:

- Pojemniki/worki należy wystawiać do godz. 6.30 rano w dzień wywozu – **nie** należy ich wystawiać o żadnej innej porze.
- Pojemniki/worki należy zostawiać przy krawędzi swojej posesji lub w innym ustalonym miejscu zbiórki.
- Pokrywy pojemników muszą być zamknięte – nic nie może wystawać na zewnątrz.
- Nie należy przeładowywać pojemników – w przeciwnym razie mogą pozostać nieopróżnione.
- Pojemniki należy zabierać z powrotem jak najszybciej – nie później niż do południa następnego dnia.

Prawo zakazuje zostawiania pojemników na ulicy – jest to dozwolone tylko w celu umożliwienia wywozu śmieci/odpadów przeznaczonych do recyklingu.

Władze lokalne mogą podjąć kroki przeciwko osobom zostawiającym pojemniki na ulicy i nałożyć karę grzywny w wysokości 100 funtów.

Punkty recyklingu

Mieszkańcy tych nielicznych miejsc, gdzie nie ma niebieskich i brązowych pojemników mogą korzystać z ośrodków recyklingu znajdujących się w różnych punktach miasta. Większe ośrodki znajdują się przy dużych supermarketach i centrach handlowych:

- Asda – Sinfon i Spondon
- Tesco – Mickelover
- Sainsbury's – Osmaston, Wyvern i Kingsway
- Morrison's – Sir Frank Whittle Road
- Somerfield – Cavendish
- Park Farm – Allestree
- Sklepy Oakwood – Oakwood

W większości tych ośrodków przyjmowane są puszki metalowe, pojemniki po aerozolach, szkło, plastik, papier, tektura, tekstylia i obuwie.

W wielu supermarketach znajdują się punkty recyklingu reklamówek i baterii. Na całym terenie miasta są również mniejsze ośrodki recyklingu.

Punkty recyklingu

Władze lokalne zapewniają liczne punkty recyklingu na terenie całego miasta. Następujące materiały przyjmowane są w wymienionych poniżej ośrodkach:

Papier

Puszki i
aerozole

Szkło

Plastik

Obuwie

Tekstylia

Tektura

Asda, Sinfon
Asda, Spondon
Tesco, Mickelover
Sainsbury's, Wyvern
Sainsbury's, Kingsway

Sainsbury's, Osmaston*
Park Farm, Allestree
Morrison's, Sir Frank Whittle Road
Sklepy w Oakwood
Somerfield, Cavendish

* nie przyjmuje obuwia

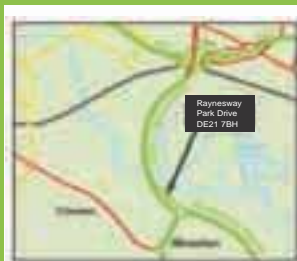
www.derby.gov.uk

Placówka utylizacji odpadów: Raynesway

Śmieci z gospodarstw domowych i odpady przeznaczone do recyklingu można również wywozić do placówki utylizacji odpadów: Raynesway Civic Amenity Site, Raynesway Park Drive, Derby DE21 7BH.

Placówka jest czynna w godz. 8.00-18.00 przez cały rok z wyjątkiem pierwszego i drugiego dnia świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku.

Raynesway: placówka utylizacji odpadów

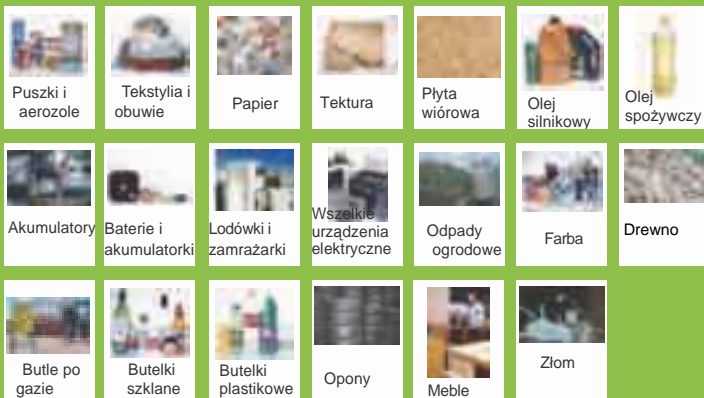

Czynne w godz.: 8.00 - 18.00 przez cały rok z wyjątkiem pierwszego i drugiego dnia świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku.

Do Raynesway można też przywozić odpady z gospodarstwa domowego nienadające się do recyklingu – od czasu do czasu.

W Raynesway można oddawać do recyklingu następujące materiały:

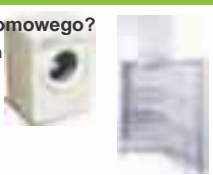

Wywóz dużych artykułów gospodarstwa domowego

Jak się pozbyć dużych artykułów gospodarstwa domowego?

Władze lokalne oferują wywóz odpadów wielkogabarytowych za opłatą. Wywozimy rzeczy takie jak meble, łóżka i inne duże sprzęty. Wywóz lodówek i zamrażarek jest bezpłatny.

Streetpride: Tel. **0333 200 6981**, Minicom: **01332 256666**
Email: streetpride@derby.gov.uk

Wyrzucanie śmieci w miejscach niedozwolonych (*flytipping*) jest zakazane prawnie.

Wywóz odpadów wielkogabarytowych

Władze lokalne oferują usługi wywozu dużych sprzętów, takich jak łóżka i meble – usługi te podlegają opłacie. Lodówki i zamrażarki wywożone są nieodpłatnie. W celu zamówienia wywozu lub zgłoszenia zauważonych przypadków niedozwolonego wyrzucania odpadów, prosimy o kontakt z biurem Streetpride: tel. **0333 200 6981**; email: streetpride@derby.gov.uk lub formularz internetowy: www.derby.gov.uk/streetpride

Dalsze informacje

www.derby.gov.uk/recycling

www.recyclenow.com

<http://groups.freecycle.org/derbyfreecycle> - możliwość oddania niepotrzebnych rzeczy i bezpłatnego uzyskania rzeczy ze zbiórki.

www.recycling-guide.org.uk – porady na temat recyklingu.

Abonament telewizyjny

Konieczne jest wykupienie tylko jednego abonamentu telewizyjnego (TV Licence) na gospodarstwo domowe, niezależnie od liczby odbiorników telewizyjnych. Abonament wystawiany jest na dany adres, a nie na odbiornik. Programy telewizyjne można oglądać przy użyciu telewizora, komputera, laptopa lub telefonu komórkowego. Wiele osób korzysta również z odbiorników telewizji cyfrowej oraz odtwarzaczy/nagrywarek DVD lub wideo. Każde gospodarstwo domowe posiadające tego rodzaju urządzenia do oglądania lub nagrywania programów telewizyjnych potrzebuje abonamentu. Abonament można nabyć przez Internet: www.tvlicensing.co.uk
Tel.: **0300 790 6131**

Jeśli oglądasz lub nagrywasz programy telewizyjne, musisz posiadać abonament telewizyjny. Osoby, które powinny mieć abonament, a go nie nabeżdą, łamią prawo – mogą zostać pozwane do sądu i ukarane karą grzywny do 1000 funtów.

Abonament telewizyjny można opłacać również w sklepach i na stacjach benzynowych, gdzie widnieje symbol PayPoint.

Życie w społeczności

Każdy powinien się starać być dobrym sąsiadem. Dobrym punktem wyjścia jest przedstawienie się osobom mieszkającym w pobliżu oraz niepowodowanie nadmiernego hałasu. Jednym z najczęstszych powodów skarg na sąsiadów jest zostawianie śmieci przed domem.

Badania opinii obywatelskiej *UK Citizenship Surveys* wykazują, że zdaniem społeczeństwa wszyscy mieszkańcy Wielkiej Brytanii powinni być zobowiązani do:

- szanowania i przestrzegania prawa
- odpowiedniego wychowywania dzieci
- traktowania innych sprawiedliwie i z szacunkiem
- odpowiedzialnego zachowania
- zapewniania pomocy i ochrony rodzinom
- szanowania i chronienia środowiska naturalnego
- równego traktowania ludzi wszystkich ras
- pomagania innym
- głosowania w wyborach.

Istnieje szereg niepisanych zasad zachowania, takich jak: przepraszenie, gdy kogoś potrącimy, nieblokowanie czyjegoś podjazdu swoim samochodem, używanie słów „proszę” i „dziękuję” oraz respektowanie kolejki. Zasady te są ogólnie uznawane za właściwe sposoby postępowania.

Policja ma za zadanie dbać o poprawne zachowanie ludzi w miejscach publicznych. Postępowanie w sposób wywołujący strach lub cierpienie innych osób jest niedopuszczalne. Przykłady niedopuszczalnych zachowań to:

- uporczywe przyglądanie się, gwizdanie, krzyczenie lub chodzenie za kimś
- oddawanie moczu i płucie w miejscach publicznych
- robienie uwag obraźliwych i o podtekście seksualnym
- picie alkoholu na ulicy
- nieszanowanie osobistej przestrzeni innych osób.

Dalsze informacje

Urząd kontroli granic (UK Border Agency (UKBA)) wydał książkę pt. „*Life in the UK: A Journey to Citizenship*” („Życie w Zjednoczonym Królestwie: droga do obywatelstwa”). Książkę tę można nabyć w internetowej księgarni urzędu ds. informacji nt. sektora publicznego – na stronie www.tsoshop.co.uk należy wpisać w wyszukiwarce hasło „citizenship”.

Następujące zachowania stanowią naruszenie prawa:

- obraźliwe, agresywne lub zastraszające słowa lub zachowanie
- napaść lub dotykanie innej osoby w sposób seksualny bez jej zgody
- śmiecenie i wyrzucanie odpadów w miejscach niedozwolonych
- niszczenie mienia, np. malowanie graffiti na ścianach
- nagabywanie kobiet na ulicy lub w innych miejscach publicznych o usługi seksualne (w zamian za jakąś formę zapłaty) – z samochodu lub idąc pieszo
- żebranie
- puszczanie fajerwerków pomiędzy godz. 23.00 a 7.00; puszczanie fajerwerków na ulicy; kupowanie i posiadanie fajerwerków przez osoby poniżej 18 lat
- czekanie lub chodzenie po ulicy lub innym miejscu publicznym w celach prostytucji (oferowania usług seksualnych za pieniądze lub inną formę zapłaty).

Jeśli osoba w wieku poniżej 18 lat posiada przy sobie alkohol w miejscu publicznym, policja i służby pomocnicze policji (Police Community Support Officers) mają prawo skonfiskować alkohol.

Jeśli ktoś spożywa alkohol w określonych miejscach oznaczonych symbolem pokazanym obok, policja może nakazać zaprzestanie i skonfiskować alkohol.

W obu tych przypadkach, jeśli zatrzymana osoba nie zastosuje się do poleceń, popełnia wykroczenie.

Na str. 89 znajduje się więcej informacji na temat zachowań aspołecznych oraz sposobów ich zgłaszania..

5 Pieniądze

Brytyjską walutą jest **funt szterling**, oznaczany symbolem **£**.

Euro i inne waluty nie są przyjmowane. Obce waluty można wymieniać na funty w urzędach pocztowych, większych supermarketach/domach towarowych oraz kantorach. Należy zwracać uwagę na kurs walutowy oraz prowizję pobieraną od wymiany walut.

Otwieranie konta bankowego

Usługi bankowe w Wielkiej Brytanii świadczą banki, niektóre budowlane kasy oszczędnościowe (*building societies*) oraz urzędy pocztowe.

Konto w banku umożliwia:

- opłacanie rachunków przy użyciu plastikowej karty debetowej lub przez Internet
- oszczędzanie pieniędzy i uzyskiwanie odsetek od oszczędności
- przesyłanie pieniędzy innym osobom.

Wielu pracodawców woli przelewać wypłaty bezpośrednio na konta bankowe pracowników. Aby otworzyć konto w banku, trzeba okazać dokumenty potwierdzające tożsamość i adres. Dowód osobisty z innego państwa może nie zostać przyjęty. Przyjmowane dokumenty to między innymi:

- paszport
- prawo jazdy
- akt urodzenia
- akt małżeństwa
- umowa najmu
- pisma od właściciela lokalu lub pracodawcy
- odcinki wypłaty.

Jeśli bank odmówi otwarcia konta, można złożyć skargę. Wskazówki na temat sposobów składania skarg można znaleźć na stronie: **www.banking-guide.org.uk**

W przypadku braku konta bankowego, możliwe może być założenie konta w spółdzielczej kasie pożyczkowej (*credit union*). Kasy te działają na zasadzie banków środowiskowych lub spółdzielni finansowych. W naszym rejonie istnieje Derby United Credit Union, 5 Whiston Street, Derby DE23 8GL, tel. **01332 369641**.

Dalsze informacje

Inne spółdzielcze kasy pożyczkowe można znaleźć kontaktując się ze stowarzyszeniem Association of British Credit Unions (ABCUL): **www.abc.ul.coop**

Urzędy pocztowe w Derby

W urzędach pocztowych (*Post Office*) można wysyłać listy i paczki, dokonywać wielu rodzajów opłat (np. Council Tax) oraz wymieniać waluty. Przy okienku można skorzystać z usług sprawdzania wniosków o paszport i obywatelstwo oraz opłacać podatek drogowy. Strona internetowa: www.postoffice.co.uk

Post Office Ltd
9 Victoria Street, Derby DE1 1EQ Tel. **0845 722 3344**

The Post Office
Midland Road, Derby DE1 1AA Tel. **01332 627200**

Allenton Post Office
2 Chellaston Road, Derby DE24 9AE Tel. **01332 349 630**

Alvaston Post Office
3 Shardlow Road, Alvaston, Derby DE24 0JG Tel. **01332 571 149**

Bedford Street Post Office
1 Stockbrook Road, Derby DE22 3PL Tel. **01332 343 344**

Elton Road Post Office
60-62 Elton Road, Derby, DE24 8EF Tel. **01332 292 624**

Harvey Road Post Office
637 Harvey Road, Derby DE24 0EL Tel. **01332 571 368**

Littleover Post Office
544 Burton Road, Littleover, Derby DE23 6FN Tel. **01332 340 072**

Mickleover Post Office
13 The Parade, Uttoxeter Road
Mickleover, Derby DE3 0GB Tel. **01332 515 463**

Normanton Road Sub Post Office
300 Normanton Road, Derby DE23 6WE Tel. **01332 345 132**

Pear Tree Post Office
159 St Thomas Road, Derby DE23 8RH Tel. **01332 738 018**

Prince Charles Avenue Post Office
83 Prince Charles Avenue, Derby DE22 4BG Tel. **01332 345 275**

Sinfin Centre Post Office
Sinfin District Centre, Sinfin, Derby DE24 3DS Tel. **01332 765 988**

Kredyty

W przypadku chęci pożyczania pieniędzy na zakup towarów, dostępnych jest kilka rodzajów kredytów, takich jak pożyczki i karty kredytowe. Powinno się otrzymać umowę kredytową do przeczytania i podpisania. Stopy oprocentowania są różne i mogą być dość wysokie, dlatego też przed podpisaniem umowy warto je porównać. Pożyczanie pieniędzy od kredytodawców chodzących po domach może być kosztowne, a nawet ryzykowne. Porady na temat kredytów i długów można uzyskać kontaktując się z wydziałem Rady Miejskiej Derby Advice (patrz str. 46) lub na stronach internetowych: www.adviceguide.org.uk lub: www.banking-guide.co.uk

Pomoc finansowa dla osób pracujących

Osoby pracujące, które uzyskują niskie dochody mogą być uprawnione do pomocy finansowej w formie zasiłków państwowych i socjalnych. Główne rodzaje zasiłków dostępnych dla osób pracujących to *Working Tax Credit* (dla pracujących) oraz *Child Tax Credit* (dla osób wychowujących dzieci). Stanowią one uzupełnienie dochodów. Inne świadczenia dostępne dla osób pracujących to *Child Benefit* (zasiłek na dziecko), *Housing Benefit* (zasiłek mieszkaniowy) i *Council Tax Benefit* (zasiłek na podatek lokalny) oraz bezpłatne posiłki szkolne.

Więcej informacji na temat zasiłków państwowych i socjalnych można uzyskać kontaktując się z biurem Derby Advice (patrz str. 46) lub na stronie: www.direct.gov.uk/en/moneytaxandbenefits

Informacje na temat zasiłków *Housing Benefit*, *Council Tax Benefit* oraz bezpłatnych posiłków szkolnych można uzyskać kontaktując się z wydziałem Rady Miejskiej Derby ds. zasiłków (Benefits Office): tel. **01332 255122**, minicom: **01332 255116**.

Pomoc finansowa dla bezrobotnych

W przypadku braku zatrudnienia można się ubiegać o zasiłek *Jobseeker's Allowance* (dla poszukujących pracy) lub *Income Support* (dla osób o niskich dochodach). Informacje na ich temat można uzyskać w biurze Derby Advice (patrz str. 46) oraz w oddziałach Jobcentre Plus (patrz str. 16).

Informacje na temat zasiłków socjalnych/państwowych można również znaleźć na stronie: www.direct.gov.uk/en/moneytaxandbenefits

Osoby niezdolne do pracy z powodu złego stanu zdrowia mogą się ubiegać o zasiłek *Employment Support Allowance*. Osoby niepełnosprawne mogą otrzymać zasiłek *Disability Living Allowance*. Informacje na temat zasiłków dla niepełnosprawnych oraz sposobów ich uzyskania można znaleźć na stronie:

www.direct.gov.uk/en/disabledpeople/financialsupport
lub skontaktować się z biurem Derby Advice (patrz str. 46)

Rada Miejska udziela porad na temat zasiłku mieszkaniowego, podatku lokalnego i zasiłku na podatek lokalny w języku angielskim, urdu, pendżabi oraz hindi w ośrodku Pear Tree Home Improvement Centre przy Pear Tree Road w Derby. Dyżury prowadzone są w następujących godzinach:

Poniedziałek 9.30 - 12.30
Wtorek 9.30 - 12.30
Środa 9.30 - 12.30
Piątek 9.30 - 12.30

W ciągu pierwszej godziny każdego dyżuru porad udziela się w systemie wcześniej umówionych wizyt – wizytę można zamówić pod numerem **01332 255122**. Po pierwszej godzinie można przyjść po poradę bez wcześniejszego umawiania się na wizytę.

Problemy dotyczące pieniędzy, kredytów oraz kupowania towarów i usług

W razie problemów z uzyskaniem zasiłków lub w przypadku niewystarczającej ilości pieniędzy na życie, można się skontaktować z biurem doradczym Rady Miejskiej – Derby Advice, które udziela bezpłatnych, poufnych porad na temat zasiłków i zadłużenia. Derby Advice może również udzielić porad na temat programu rejestracji pracowniczej - *Worker Registration Scheme* (patrz str. 14).

Tel. **01332 256550**
Fax: **01332 256560**
Minicom: **01332 256555**
Email: **derby.advice@derby.gov.uk**
Internet: **www.derby.gov.uk/communityliving/welfarerights**

Derby Advice prowadzi specjalne infolinie:

- Infolinia ds. uprawnień do zasiłków, tel. **01332 256550** (godz. 13.00-16.00)
- Serwis porad w sprawach finansowych, tel. **01332 256570**

Doradcy Derby Advice udzielają również porad na temat uprawnień do zasiłków w różnych ośrodkach życia społecznego – terminy dyżurów podane są na stronie 112.

Porady można również uzyskać kontaktując się z serwisem Community Legal Advice: tel. **0845 345 4 345**, strona internetowa: **www.clsdirect.org.uk**

Dalsze informacje

W przypadku problemów z długami, można zadzwonić na ogólnokrajową infolinię National Debtline tel. **0808 808 4000** (poniedziałek – piątek: 9.00-21.00, sobota: 9.30-13.00).

W przypadku problemów z uzyskaniem kredytu lub zakupem towarów, infolinia Consumer Direct może udzielić porad na temat praw konsumenta: tel. **0845 404 0506**, strona internetowa: **www.consumerdirect.gov.uk**

Emerytury

Warto pomyśleć o oszczędzaniu na emeryturę. Uzyskanie emerytury państwowej jest uzależnione od wpłat wystarczającej ilości składek na ubezpieczenie społeczne (patrz str. 17).

Emerytura państwowa może nie wystarczać na życie w wieku emerytalnym. Wiele osób oszczędza na emeryturę dodatkowo w ramach programów niezwiązanych z emeryturami państwowymi. Niektórzy pracodawcy zapewniają programy emerytalne dla swoich pracowników. Na rynku dostępne są prywatne programy emerytalne prowadzone przez przedsiębiorstwa finansowe. Istnieją również programy emerytur indywidualnych (*stakeholder pensions*) prowadzone przez rząd. Kwestia emerytur może być dość skomplikowana, tak więc warto zwrócić się o poradę do niezależnego doradcy finansowego.

Więcej informacji na temat emerytur:

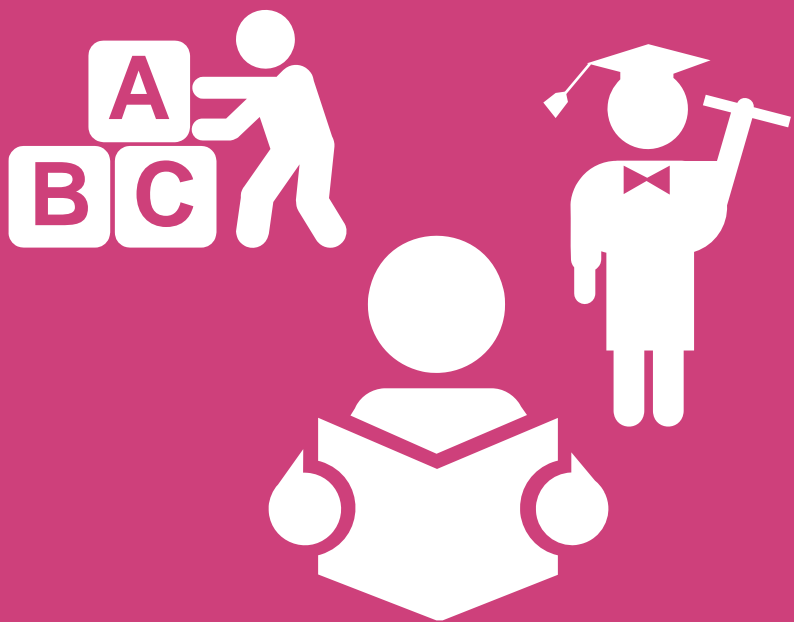
www.direct.gov.uk/en/pensionsandretirementplanning

Informacje na temat emerytur indywidualnych można znaleźć na stronie internetowej urzędu ds. emerytur (Pension Service):

www.thepensionservice.gov.uk

Porad na temat emerytur pracowniczych i indywidualnych udziela też niezależna organizacja doradcza Pensions Advisory Service – tel. **0845 601 2 923**, strona internetowa: **www.opas.org.uk**

6 Nauka i kształcenie

Nauka języka angielskiego

Rozwijanie znajomości języka angielskiego pomaga w aklimatyzacji w Wielkiej Brytanii. Istnieją dowody na to, że osoby posługujące się płynnie językiem angielskim zarabiają o wiele więcej niż osoby nieznające języka. Dobra znajomość angielskiego dodaje również pewności siebie w pracy i w społeczności. Ułatwia także dbanie o zdrowie i dobrobyt własny i rodziny.

Kursy języka angielskiego dostępne są w wielu lokalnych ośrodkach. Kursy te noszą czasami nazwę „**ESOL**”, co oznacza *English for Speakers of Other Languages*. Niektóre kursy koncentrują się na języku angielskim dla potrzeb pracy. Określane są one nazwą „*ESOL for work*” i są oferowane przez niektórych pracodawców i inne instytucje. Kursy języka angielskiego są również przydatne dla osób podchodzących do egzaminu kwalifikującego do uzyskania obywatelstwa.

Informacje na temat kursów języka angielskiego można uzyskać kontaktując się z:

Derby Adult Learning Service (Centrum kształcenia dorosłych), tel. **01332 717900**

Derby College, tel. **0800 028 0289**

Aby być uprawnionym do rządowego dofinansowania programu nauki, trzeba mieć prawo do pobytu w Wielkiej Brytanii na początku programu. Istnieją ograniczenia dla osób spoza Unii Europejskiej i ubiegających się o azyl. W celu uzyskania dokładniejszych informacji należy się skontaktować z którymś z ośrodków prowadzących kursy.

Kształcenie dorosłych

Ośrodki kształcenia dorosłych oferują szeroki wybór kursów dziennych i wieczorowych dla osób w wieku lat 16 i więcej na całym terenie Derby. Niektóre ośrodki zapewniają usługi opieki nad dziećmi w wieku do 5 lat. Oferta obejmuje kursy języka angielskiego ESOL, kursy dotyczące obywatelstwa i informacji na temat życia w Derby, naukę podstawowych umiejętności, takich jak czytanie, pisanie, matematyka oraz kursy zawodowe. Są także kursy z zakresu sztuk plastycznych, komputerów, zdrowia i rekreacji.

Informacje na temat konkretnych kursów i opłat: tel. **01332 717900**, email: **enquiries@derbyals.org**, strona internetowa: **www.adult-learning-derby.org.uk** Informacje o dostępnych kursach można również znaleźć w miejscowych bibliotekach (patrz str. 114).

Dzieci w wieku do 5 lat

Rodzice/opiekunowie dzieci w wieku do 5 lat mogą uzyskać porady na temat edukacji i opieki oraz informacje na temat usług przydatnych dla rodzin kontaktując się z działającym przy Radzie Miejskiej Derby Centrum Informacji dla Rodzin (Families Information Service), tel. **01332 716381**, email: **fis@derby.gov.uk**, strona internetowa: **www.derby.gov.uk/fis**

Ośrodek ten może udzielić porad na temat form opieki takich jak:

- opiekunki
- placówki przedszkolne
- zespoły wychowania przedszkolnego
- opieka świetlicowa przed lekcjami/po lekcjach
- zajęcia w czasie ferii/wakacji
- sale zabaw (opieka „na godziny”)

Ośrodek może też udzielić odpowiedzi na wszelkie inne pytania odnośnie finansowania opieki nad dziećmi lub kwestii takich jak prawa rodziców pracujących. Rada Miejska Derby wspiera dzieci i rodziny promując zasady ochrony dziecka, wspierając dzieci niepełnosprawne oraz pomagając rodzicom w uzyskiwaniu informacji na temat specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Ośrodki dziecięce

W większości dzielnic Derby działają ośrodki dziecięce (*children's centre*). Oferują one szeroki zakres usług wychodzących naprzeciw potrzebom rodziców i dzieci – od ciąży aż po etap rozpoczęcia nauki szkolnej, wszystko w jednym miejscu.

Ośrodki te zapewniają środowisko, w którym dzieci mogą nawiązywać przyjaźnie i uczyć się poprzez zabawę. Można tam też uzyskać specjalistyczne porady na temat zdrowia i spraw rodzinnych, informacje na temat możliwości szkoleń i zatrudnienia lub można po prostu spędzać czas w towarzystwie innych mam, ojców i opiekunów.

Personel ośrodka może również pomóc w znalezieniu najbliższego przedszkola lub szkoły, przychodni lekarskiej, grupy wzajemnej pomocy i może skierować do innych organizacji oferujących wsparcie.

W niektórych ośrodkach znajdują się punkty opieki przedszkolnej – są one płatne, chociaż istnieje możliwość uzyskania bezpłatnych miejsc dla trzylatków.

Dokładniejszych informacji może udzielić Families Information Service: tel. **01332 716381**, email: **fis@derby.gov.uk**, Internet: **www.derby.gov.uk/fis**

Dalsze informacje

<http://childcarefinder.direct.gov.uk/childcarefinder>

www.opportunity-links.org.uk - informacje nt. pracy, szkoleń i opieki nad dziećmi.

Szkoły

Dzieci w wieku od 5 do 16 lat mają obowiązek uczęszczać do szkoły, **chyba że** są kształcone w domu – jest to wymóg prawny.

Uczniowie realizują program nauczania (*National Curriculum*), który dzieli się na następujące etapy:

Key Stage 1 wiek: 5-7 lat klasy: 1. i 2.

Key Stage 2 wiek: 7-11lat klasy: 3., 4., 5. i 6.

Key Stage 3 wiek: 11-14 lat klasy: 7., 8. i 9.

Key Stage 4 wiek: 14-16 lat klasy: 10. i 11.

Każdy etap programu nauczania kończy się testem – testy te uważa się za bardzo ważne.

Jeśli dziecko w wieku obowiązku szkolnego nie jest nauczane w domu, musi uczęszczać do szkoły podstawowej I stopnia (*infant school*) (5-7 lat), szkoły podstawowej II stopnia (*junior school*) (7-11 lat), szkoły podstawowej pełnej (*primary school*) (5-11 lat) lub do szkoły średniej (*secondary school*) (11–16 lat).

W celu zapisania dziecka do szkoły, należy się skontaktować z wydziałem ds. rekrutacji (Admissions Team) przy Radzie Miejskiej Derby, adres: Middleton House, 27 St Mary's Gate, Derby, tel. **01332 716940** (ws. szkół podstawowych) lub **01332 716941** (ws. szkół średnich), email: **admissions@derby.gov.uk**, strona internetowa: **www.derby.gov.uk/admissions**

Formularze podań dostępne są w kilku różnych językach. W wypełnieniu formularza może czasem pomóc personel szkoły.

Po przyznaniu dziecku miejsca, szkoła może poprosić o przedłożenie kopii:

- paszportu zawierającego dane dziecka
- wizy dziecka (jeśli dotyczy)
- dokumentu potwierdzającego adres zamieszkania.

Nauka w brytyjskich szkołach państwowych jest bezpłatna, ale rodzice muszą pokrywać koszt mundurków i strojów sportowych. Rodziny o niskich dochodach mogą otrzymać pomoc w pokrywaniu tych kosztów i opłacaniu posiłków szkolnych. Informacje na temat ubiegania się o zasiłki i bezpłatne posiłki szkolne podano na stronie 45.

Od rodziców wymaga się zaangażowania w naukę dzieci, w związku z czym szkoła kontaktuje się z rodzicami w sprawach postępów w nauce, bezpieczeństwa oraz zachowania dziecka.

Rozpoczęcie nauki szkolnej

Gdy dziecko rozpoczyna naukę szkolną, warto zapytać personel szkoły o otwarte wieczory, konsultacje oraz sposób współpracy szkoły z rodzicami.

Większość szkół stosuje pisemną umowę o współpracy pomiędzy szkołą a domem i zaleca się podpisanie takiej umowy. Dokument ten określa sposoby kontaktu ze strony szkoły oraz sposoby współpracy nauczycieli z rodzicami w celu pomagania dziecku w nauce – na przykład deklarację, że rodzice będą uczęszczali na zebrania, a nauczyciele będą dbali o to, aby rodzice dokładnie rozumieli postępy dziecka w nauce.

Istnieje również wiele możliwości angażowania się rodziców w życie szkoły: można na przykład działać jako rodzic-pomocnik w klasie lub zapisać się do stowarzyszenia rodziców i nauczycieli (*parent teacher association* (PTA)).

Jeśli dziecko ma trudności w uczeniu się, Rada Miejska Derby może zapewnić wsparcie. Niektóre dzieci mają poważne potrzeby. W takich przypadkach można poprosić Radę Miejską o przeprowadzenie formalnej oceny sytuacji (*Statutory Assessment*) – w wyniku takiej oceny dziecko może otrzymać orzeczenie o specjalnych potrzebach edukacyjnych (*Statement of Special Educational Needs*). W celu uzyskania dalszych informacji: tel. **01332 716944**, email: **specialeducationalneeds@derby.gov.uk**

Ze względów bezpieczeństwa szkoły wymagają, aby małe dzieci były przez kogoś przyprowadzane. W ciągu dnia drzwi frontowe/bramy szkoły mogą być zamknięte na klucz.

Większość uczniów dwujęzycznych lubi chodzić do szkoły, ale niektórzy mogą mieć trudności. Rodzice powinni niezwłocznie powiadomić szkołę, jeśli dziecko doświadcza zachowań takich jak nękanie, rasizm czy wyzywanie. Szkoły posiadają procedury służące rozwiązywaniu tych problemów, tak więc należy się zwrócić do szkoły w pierwszej kolejności. W każdej szkole jest koordynator ds. przeciwdziałania nękananiu (*anti-bullying co-ordinator*). Więcej ogólnych porad i wsparcia w zakresie nękania i rasizmu można znaleźć na stronie: **www.anti-bullyingalliance.org.uk**

Porady w kwestiach programu nauczania, możliwości angażowania się w życie szkoły, nękania, dyscypliny, wyboru szkoły oraz wykluczenia ze szkoły można znaleźć na stronie: **www.parentscentre.gov.uk**

Jeśli dziecko nie może otrzymać miejsca w szkole, zostanie skreślone z listy uczniów swojej szkoły lub jest w szkole niesprawiedliwie traktowane, wskazana może być konsultacja z doradcą ds. oświaty. Najbliższego doradcę można znaleźć kontaktując się z serwisem porad prawnych Community Legal Advice – tel. **0845 345 4 345**, strona internetowa: **www.clsdirect.org.uk**

Dalsze informacje

www.standards.dfes.gov.uk/parentalinvolvement/hsa

Nauka po ukończeniu 16 lat

Po ukończeniu przez ucznia 16 lat nauka w Anglii nie jest obowiązkowa, ale duża część młodzieży uczy się dalej w różnego rodzaju szkołach i ośrodkach kształcenia.

Istnieją cztery główne sposoby kontynuowania nauki:

- w szkole (ostatnie klasy określane jako *sixth form*)
- w placówce kształcącej na poziomie poniżej szkolnictwa wyższego (*further education college*)
- w ramach praktyk zawodowych
- w ramach kursów typu *foundation learning*.

Po ukończeniu 16 lat młodzi ludzie mają do wyboru mnóstwo kursów, zależnie od swoich planów odnośnie przyszłej pracy zawodowej.

Najlepszym miejscem, gdzie można znaleźć informacje na temat pełnego zakresu możliwości jest strona: **www.routes-ahead.org**

Informacje, porady i wskazówki odnośnie wyboru kursów najodpowiedniejszych dla siebie lub dziecka można uzyskać kontaktując się z organizacją Connexions: **www.connexions-derbyshire.org**, bezpłatny numer telefonu: **0800 269 468**.

Praktyki zawodowe

Praktyka zawodowa (*apprenticeship*) to program szkoleń, w ramach którego młody człowiek może zarabiać pieniądze jednocześnie ucząc się i zdobywając kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe. Istnieją trzy poziomy praktyk zawodowych. Więcej informacji na stronie: **www.apprenticeships.org.uk**

Program Foundation Learning

Jest to ogólnokrajowy program przeznaczony dla młodzieży w wieku 14-19 lat – jest to elastyczny program kształcenia bazujący na zdobywaniu kwalifikacji i przykładający szczególną wagę do postępów. Składa się z trzech elementów: kształcenia zawodowego, umiejętności praktycznych oraz rozwoju osobistego i społecznego.

Dalsze informacje

Rodziny o niskich dochodach mające dzieci kontynuujące naukę po ukończeniu 16 lat mogą się ubiegać o zasiłek o nazwie *Education Maintenance Allowance* (EMA). Na stronie: **<http://ema.direct.gov.uk>** można znaleźć dalsze informacje i sprawdzić, czy zasiłek przysługuje.

7 Rodzina

Rodziny w Wielkiej Brytanii

Wielu imigrantów ma prawo sprowadzić do Wielkiej Brytanii swoją rodzinę. Prawa te mogą być skomplikowane i wskazana może być konsultacja z niezależnym doradcą ds. imigracji. W znalezieniu doradcy może pomóc serwis Community Legal Advice – tel. **0845 345 4 345**, strona internetowa: **www.clsdirect.org.uk**

Osoby uczące się mogą znaleźć informacje na stronie internetowej organizacji Council for International Student Affairs (UKCISA): **www.ukcisa.org.uk**. Informacji może również udzielić szkoła lub uniwersytet.

Imigrant może założyć w Wielkiej Brytanii rodzinę, jeśli sobie tego życzy. Nie ma ograniczeń odnośnie liczby dzieci. Przeciętna liczba dzieci w rodzinach w Wielkiej Brytanii to dwoje.

Działający przy Radzie Miejskiej Derby ośrodek informacji dla rodzin (Families Information Service) prowadzi infolinię dla rodziców, opiekunów, młodzieży i specjalistów. Udziela informacji i porad w kwestiach takich jak:

- opieka nad dziećmi
- możliwości finansowania opieki nad dziećmi
- porady dla pracujących rodziców na temat prawa do elastycznego czasu pracy
- lokalne i krajowe usługi wsparcia dla rodzin
- zajęcia rekreacyjne
- wskazówki dla osób chcących świadczyć usługi opieki nad dziećmi
- indywidualna pomoc w znalezieniu opieki nad dziećmi w przypadkach, gdy rodzice mają przeszkody w znalezieniu stosownej opieki dla swoich dzieci.

Dane kontaktowe Families Information Service:
Middleton House, 27 St Mary's Gate, Derby DE1 3NN

Tel. **01332 716381**
Email: **fis@derby.gov.uk**
Internet: **www.derby.gov.uk/fis**

Jeśli jesteś w ciąży

Jeśli podejrzewasz, że jesteś w ciąży, możesz kupić test ciążowy – do nabycia w aptekach i supermarketach.

Jeśli okaże się, że jesteś w ciąży, powinnaś się udać do lekarza (na stronie 68 podane są informacje na temat rejestracji u lekarza). Kobiety w ciąży są kierowane na USG i inne badania oraz otrzymują porady na temat zdrowego stylu życia.

W Wielkiej Brytanii kobiety rodzą zwykle w szpitalu, chociaż możliwe jest zorganizowanie porodu w domu. Przy porodzie często obecny jest ojciec dziecka, ale tylko jeśli matka sobie tego życzy.

Jeśli rozważasz usunięcie ciąży (w Wielkiej Brytanii aborcja jest dozwolona), możesz to przedyskutować poufnie ze swoim lekarzem.

Gdy dziecko się urodzi, rodzice są prawnie zobowiązani do zgłoszenia narodzin dziecka w urzędzie stanu cywilnego (Register Office) w ciągu sześciu tygodni od narodzin. Otrzymują wtedy akt urodzenia. Urodzenie dziecka martwego również musi być zgłoszone.

Adres urzędu stanu cywilnego w Derby - Derby Register Office:
Royal Oak House, Market Place, Derby DE1 3AR

Tel. **01332 256526**
Fax: **01332 256525**
Minicom: **01332 256666**
Email: **registeroffice@derby.gov.uk**

Czynne w godzinach:
poniedziałek – piątek: 9.30 - 16.30
sobota: po umówieniu wizyty

Urząd stanu cywilnego oferuje również ceremonie nadawania dzieciom imion. Nie jest to wymóg prawny.

Więcej informacji na temat usług wymaganych prawnie i innych świadczonych przez urzędy stanu cywilnego podano na stronie 113.

Prawo do zwolnień z pracy

Kobiety w ciąży mają prawo do zwolnień z pracy na wizyty w ramach opieki prenatalnej oraz do co najmniej 26 tygodni urlopu macierzyńskiego. Niektóre kobiety są uprawnione do płatnego urlopu macierzyńskiego, ale zależy to od stażu pracy u danego pracodawcy. Ojcowie, którzy przepracowali u swojego pracodawcy co najmniej 26 tygodni są uprawnieni do dwóch tygodni płatnego urlopu ojcowskiego, gdy dziecko się urodzi. Ważne jest, aby poinformować pracodawcę z odpowiednim wyprzedzeniem.

Dalsze informacje

Family Planning Association (organizacja promująca planowanie rodziny) udziela porad na temat środków antykoncepcyjnych i zdrowia seksualnego – tel. **0845 310 1334**, strona internetowa: **www.fpa.org.uk**

Strona internetowa organizacji National Childbirth Trust zawiera informacje na temat ciąży, porodów oraz rodzicielstwa w młodym wieku:

www.nctpregnancyandbabycare.com

Porady na temat urlopów macierzyńskich, uprawnień do płatnych urlopów macierzyńskich, urlopów ojcowskich oraz pomocy finansowej związanej z posiadaniem dzieci można znaleźć na stronie:

www.direct.gov.uk/en/parents/moneyandworkentitlements

Prawa dziecka

Za dzieci uważa się osoby w wieku poniżej 18 lat. Za młodzież uważa się zwykle osoby w wieku od 16 do 24 lat. Dzieci i młodzież mają w Wielkiej Brytanii określone prawa. Informacje na temat praw i obowiązków dzieci można znaleźć na stronie:

www.direct.gov.uk/en/parents/parentsrights/dg_4003313

Wiek, w którym prawo dopuszcza rozpoczęcie współżycia seksualnego (tzw. „wiek przyzwolenia” – *age of consent*) to 16 lat.

Zakazane prawnie jest współżycie seksualne z osobą poniżej tego wieku.

Jeśli jesteś ofiarą gwałtu lub wykorzystywania seksualnego, zgłoś to na policję – tel. 0345 123 33 33.

Informacje na temat możliwości podejmowania pracy przez młodzież podane są na str. 15.

Opieka nad dziećmi

Większość rodziców chce dla swoich dzieci jak najlepiej, ale życie rodzinne potrafi być czasami trudne. Porady przeznaczone dla rodziców można uzyskać na stronie: **www.parentlineplus.org.uk** lub pod bezpłatnym numerem telefonu: **0808 800 2222**.

Władze lokalne prowadzą bezpłatne programy pomagające rodzicom uzyskiwać praktyczne wsparcie i porady służące doskonaleniu umiejętności wychowawczych. Więcej informacji: tel. **01332 716115** lub strona internetowa: **www.derby.gov.uk/parenting**

Niemowlęta i dzieci do lat pięciu są regularnie badane przez pielęgniarki środowiskowe w ramach wizyt w domu lub w poradni. Można poprosić pielęgniarkę środowiskową o porady na temat opiekowania się dzieckiem .

Według organizacji NSPCC (*National Society for the Prevention of Cruelty to Children* - organizacja przeciwdziałająca okrucieństwu wobec dzieci), dzieci poniżej 13 lat są rzadko wystarczająco dojrzałe, aby zostawać same w domu. Dzieci poniżej 16 lat nie powinno się zostawiać samych na noc. Noworodków, niemowląt i małych dzieci nie należy zostawiać samych **nigdy**. Jeśli rodzice decydują się zostawić starsze dziecko samo, należy:

- zostawić numer telefonu do kontaktu i być w stanie natychmiast odebrać telefon
- upewnić się, że dziecko umie korzystać z telefonu
- w przypadku używania telefonu komórkowego należy się upewnić, że na koncie jest wystarczająca ilość środków oraz że bateria jest naładowana
- wyjaśnić dziecku, jak dbać o bezpieczeństwo, na przykład że ma nie otwierać drzwi nieznanym
- upewnić się, że potencjalnie niebezpieczne przedmioty są poza zasięgiem dziecka
- zostawić jasne wskazówki, co robić w nagłym wypadku
- powiedzieć dziecku, o której godzinie wrócisz i się nie spóźnić
- określić kilka podstawowych zasad odnośnie tego, co dziecko może, a czego nie może robić, gdy rodziców nie ma w domu
- nauczyć dziecko podstawowych zasad udzielania pierwszej pomocy
- upewnić się, że dziecko jest chętne zostać samo – jeśli nie, należy zapewnić zawodową opiekunkę lub inną odpowiedzialną osobę mogącą z dzieckiem zostać.

Jeśli konieczna jest płatna opieka nad dziećmi, należy korzystać z usług zarejestrowanych opiekunek lub punktów opieki grupowej, takich jak przedszkola. Osoby/instytucje oferujące opiekę nad dziećmi powinny być zarejestrowane w Ofsted (*Office for Standards in Education*) – urzędzie zajmującym się nadzorem i kontrolą instytucji oświatowych i placówek przedszkolnych. Na stronie: www.ofsted.gov.uk można sprawdzić, czy dana osoba/instytucja jest zarejestrowana. Ośrodek Informacji dla Rodzin przy Radzie Miejskiej Derby (patrz str. 56) posiada listę zarejestrowanych placówek oferujących opiekę nad dziećmi.

Opieka nad dziećmi jest płatna, ale istnieją możliwości uzyskania pomocy finansowej na ten cel. Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.direct.gov.uk/en/Parents/Childcare lub kontaktując się z Ośrodkiem Informacji dla Rodzin (patrz str. 56).

Obawy o bezpieczeństwo dziecka?

W razie obaw, że jakieś dziecko jest krzywdzone lub mieszka w warunkach które mogą mieć szkodliwe skutki w przyszłości, należy to zgłosić - Rada Miejska Derby zawsze traktuje takie informacje poważnie.

Niektórzy martwią się o następstwa dla siebie i swojej rodziny, jeśli zgłoszą swoje obawy. Gdy ktoś dzwoni w celu zgłoszenia niepokojących kwestii, zawsze pytamy tę osobę o imię, nazwisko i dane kontaktowe, aby móc się z nią ponownie skontaktować w razie potrzeby. Można jednak poprosić o nieujawnianie danych lub przekazać informacje anonimowo.

! Jeżeli podejrzewasz, że jakiemuś dziecku zagraża bezpośrednie niebezpieczeństwo i dziecko potrzebuje ochrony, niezwłocznie zadzwoń na policję pod numer 999.

Jeśli dziecko nie potrzebuje natychmiastowej ochrony, ale chcesz poprosić policję o poradę, zadzwoń pod numer **0345 123 33 33**.

Rada Miejska Derby posiada zespół ds. opieki społecznej nad dziećmi (Children's Social Care Team), który pomaga zgłaszać niepokojące kwestie i podejmować kroki służące zapewnieniu bezpieczeństwa dzieciom. Jeśli nie masz pewności co do jakiejś sytuacji, zawsze możesz się zwrócić o poradę do tego zespołu.

W zwykłych dniach pracy można się kontaktować z tym zespołem w godz. od 9.00 do 17.00 pod numerem: **01332 641172**.

We wszystkich innych porach swoje obawy można przedyskutować z pracownikami infolinii Careline – tel. **01332 711250**.

Dziecko w samochodzie

Jeśli zamierzasz przewozić małe dziecko w samochodzie, należy kupić i zamontować fotelik samochodowy odpowiedni do wzrostu i wagi dziecka. Fotelik powinien spełniać normy bezpieczeństwa. Warto wypróbować fotelik przed zakupem oraz poprosić sprzedawców o pokazanie, jak należy zamontować fotelik i prawidłowo zapinać pasy bezpieczeństwa.

Więcej porad na temat dziecięcych fotelików samochodowych można znaleźć na stronie internetowej opracowanej przez rząd:

www.dft.gov.uk/think/focusareas/children/childincarc

Wszystkie dzieci o wroście do 135 cm lub w wieku do 12 lat (zależnie o tego, co nastąpi wcześniej) mogą być przewożone na przednich i tylnych siedzeniach samochodów, furgonetek i innych pojazdów dostawczych wyłącznie w fotelikach zabezpieczających odpowiednich do wagi dziecka – są tylko bardzo nieliczne wyjątki od tej zasady.

Pamiętaj:

- Nigdy nie trzymaj dziecka na kolanach podczas jazdy.
- Jeśli dziecko poniżej 12 lat podróżuje na przednim siedzeniu samochodu, należy wyłączyć poduszki powietrzne.
- Nigdy nie zostawiaj małego dziecka samego w samochodzie.

Strona internetowa www.protectchildgb.org.uk

prezentuje rodzaje fotelików samochodowych oraz informuje, gdzie można uzyskać porady i pomoc w zamontowaniu fotelika. Omówione są tam również przepisy dotyczące pasów bezpieczeństwa. Strona jest przetłumaczona na osiem języków.

Z dzieckiem na ulicy

- Przechodź przez ulicę w bezpiecznych miejscach. Przed wejściem na jezdnię zawsze patrz w obie strony i sprawdzaj ruch uliczny wszędzie dookoła.
- Zawsze trzymaj dzieci za ręce i ucz je bezpiecznego przechodzenia przez ulicę dając dobry przykład, rozmawiaj z nimi na temat ulic, przechodzenia przez ulice i ruchu ulicznego.
- Nigdy nie pozwalaj dziecku biegać ani bawić się w pobliżu jezdni.
- Dbaj o to, aby kierowcy was zauważali – noś ubrania w jasnych żywych kolorach, z elementami odbłaskowymi.
- Przechodź przez jezdnie tylko tam, gdzie ruch uliczny jest widoczny – nie na zakrętach.
- Wjeżdżaj wózkami na jezdnię tylko wtedy, gdy droga jest pusta i można przejść.

Naucz dzieci następujących zasad przechodzenia przez ulicę:

- Wybierz bezpieczne miejsce do przejścia przez ulicę.
- Zatrzymaj się przy krawężniku.
- Rozejrzyj się, aby sprawdzić, czy nic nie jedzie.
- Słuchaj, czy nic nie jedzie.
- Jeszcze raz dokładnie sprawdź, czy nic nie jedzie i sprawdzaj nadal podczas przechodzenia przez ulicę.

Dalsze informacje

Organizacja Children's Legal Centre udziela informacji i porad na temat kwestii prawnych dotyczących dzieci, w tym pozostawiania dzieci samych w domu i ograniczeń wiekowych: www.childrenslegalcentre.com

www.direct.gov.uk – informacje na temat praw i obowiązków rodzicielskich oraz innych spraw rodzinnych.

www.ofsted.gov.uk – informacje na temat rejestracji placówek oferujących opiekę nad dziećmi.

www.direct.gov.uk/en/parents - informacje na temat obowiązków rodzicielskich.

www.direct.gov.uk/en/parents/childcare - informacje na temat dostępnych opcji oraz opłat dotyczących opieki nad dziećmi.

www.direct.gov.uk/en/parents/yourchildshealthandsafety - informacje dla osób niepokojących się o zdrowie i bezpieczeństwo dzieci.

Pomoc rodzinie

W stosownych przypadkach istnieją możliwości uzyskania wsparcia finansowego od państwa, na przykład w formie zasiłków *Child Benefit* i/lub *Tax Credits*. Mogą je otrzymywać nawet osoby pracujące. Dokładniejszych informacji może udzielić biuro porad przy Radzie Miejskiej Derby - Derby Advice – dane kontaktowe na stronie 111.

Ośrodki dziecięce (*children's centre*) (patrz str. 50) oferują rodzinom pomoc i wsparcie, w tym różnego rodzaju zajęcia.

Serwis Parentline Plus (patrz str. 59) udziela informacji i porad w kwestiach takich jak dręczenie, edukacja seksualna, zażywanie narkotyków oraz pomaga rodzicom nawiązać kontakt z innymi rodzicami mającymi podobne problemy.

Dalsze informacje

www.dwp.gov.uk – strona internetowa Ministerstwa Pracy i Emerytur (Department for Work and Pensions).

www.parentinguk.org – strona dla osób pracujących z rodzicami.

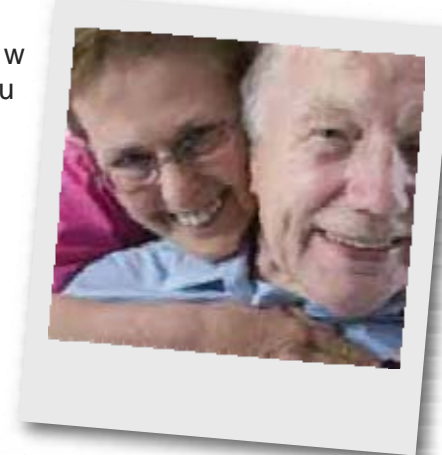
www.hmrc.gov.uk – strona urzędu skarbowego (Her Majesty's Revenue and Customs).

Pomoc społeczna dla osób dorosłych

Pomoc społeczna dla osób dorosłych obejmuje szeroki zakres świadczeń oferowanych przez władze lokalne i organizacje prywatne, pomagających osobom dorosłym prowadzić samodzielne życie we własnym domu lub w domu opieki.

Usługi takie mogą obejmować pomoc w myciu, ubieraniu się i przygotowywaniu posiłków.

Na stronie 81 podano dokładniejsze informacje oraz dane kontaktowe dotyczące świadczeń pomocy społecznej dla osób dorosłych w Derby.

Fotografia zamieszczona za zgodą pana Johna Birdsalla

Ośrodki i kluby młodzieżowe

Na całym terenie Derby działają ośrodki i kluby młodzieżowe. Są one przeznaczone są głównie dla młodzieży w wieku 13-19 lat i oferują szeroki wybór zajęć, takich jak:

- gry internetowe i komputerowe
- zajęcia sportowe, takie jak: piłka nożna, koszykówka, hokej i krykiet
- wieczorki z gotowaniem/przyjęcia
- zajęcia plastyczne
- sesje muzyczne
- możliwości uczestniczenia w zajęciach rekreacyjnych na świeżym powietrzu, takich jak: wspinaczka, kajakarstwo czy alpinizm jaskiniowy
- dyskoteki i taniec współczesny.

Młodzież może tam również korzystać z porad i wsparcia ze strony wykwalifikowanych i doświadczonych specjalistów pracy z młodzieżą. Większość ogólnodostępnych sesji podlega drobnym opłatom.

Dalsze informacje na temat:

- ośrodków i klubów młodzieżowych oraz ich lokalizacji
- klubów dla młodzieży niepełnosprawnej
- grup wsparcia dla młodych rodziców
- wsparcia dla młodych osób, które uciekły z domu lub domu opieki
- możliwości pracy społecznej, na przykład w ramach projektu vTalent czy programu nagród księcia Edynburga (*Duke of Edinburgh's Award Scheme*)

tel. **01332 716819**, email: youthinfo@derby.gov.uk

lub strona internetowa: www.derby.gov.uk/teenagersservices

Młodzież w wieku 12-25 lat może uzyskać informacje, porady i pomoc psychologiczną w ośrodku:

The SPACE Advice and Information Centre
12 The Spot, Osmaston Road, Derby DE1 2JA

Tel. **01332 364445**

Fax: **01332 364775**

Email: thespace@dcys.org.uk

8 Zdrowie, kultura i rekreacja

Miejsca kultu religijnego

Mieszkańcy Wielkiej Brytanii mają prawo do wolności wyznania. Najbliższy punkt kontaktu ze swoją wspólnotą religijną lub wyznaniową można znaleźć w książce telefonicznej, w bibliotece lub wyszukać w Internecie.

Forum of Faiths (Forum wyznań) to grupa mieszkańców Derby o różnych wyznaniach – od bahaizmu po buddyzm, chrześcijaństwo, hinduizm, judaizm, islam, pogaństwo i sikhizm oraz ludzie niewyznający żadnej konkretnej religii – zainteresowana działalnością „międzywyznaniową”.

Organizowane są różne zajęcia, w których mogą uczestniczyć wszyscy mieszkańcy Derby, niezależnie od wiary i pochodzenia. Powalają one poznać, co myślą, jak żyją i co czują ludzie innych wyznań. To z kolei może pomóc w rozumieniu i akceptowaniu różnych ludzi spotykanych w innych okolicznościach w Derby i poza Derby. Organizowane są dyskusje na tematy religijne, społeczne oraz związane z życiem okolicy, mające na celu:

- upowszechnianie wiedzy o innych wyznaniach
- promowanie dobrych relacji w społeczności oraz
- przedstawianie opinii w bieżących kwestiach.

Poza tym Forum:

- organizuje wydarzenia towarzyskie i wizyty w miejscach kultu
- udziela porad/pomocy
- angażuje się w prace na rzecz regeneracji/odnowy okolicy oraz
- wskazuje pomocne organizacje.

W celu uzyskania dalszych informacji, należy się skontaktować z Forum of Faiths for Derby – adres: St James Centre, Malcolm Street, Derby DE23 8LU, tel. **01332 604067**, strona internetowa: **www.ffderby.org.uk**

Multi-Faith Centre (centrum wielowyznaniowe) w Derby ma na celu promowanie wzajemnego zrozumienia pomiędzy ludźmi różnych wiar i przekonań oraz budowanie wzajemnego szacunku pomiędzy ludźmi. Ośrodek stanowi wspólną przestrzeń, gdzie każdy może się wypowiadać swobodnie i bez lęku, w myśl zasady: „Słuchaj innych, tak jak chcesz, aby oni słuchali ciebie”. Dalsze informacje na temat możliwości zaangażowania: **www.multifaithcentre.org**, tel. **01332 591285**, email: **mfc@derby.ac.uk**

Zdrowie

Instytucja świadcząca publiczną opiekę zdrowotną w Wielkiej Brytanii nosi nazwę National Health Service (NHS).

Imigranci mogą być uprawnieni do bezpłatnej lub dofinansowanej opieki zdrowotnej w ramach NHS. Działają również prywatne jednostki opieki zdrowotnej.

Bezpłatnych informacji i porad zdrowotnych udziela serwis NHS Direct – tel. **0845 4647**, strona internetowa: **www.nhsdirect.nhs.uk**
W razie potrzeby należy poprosić o tłumacza.

W Derby działa sieć jednostek NHS takich jak: szpitale, poradnie, przychodnie ogólne i apteki, gdzie można uzyskać bezpłatną pomoc, porady, opiekę i leczenie. Różne miejsca zapewniają różnego rodzaju pomoc i leczenie. Świadczenia są bezpłatne, ale czasami trzeba płacić za przepisane leki (patrz niżej). W niektórych miejscach trzeba się umawiać na wizytę z wyprzedzeniem, do innych można przyjść bez rejestracji i czekać na przyjęcie przez lekarza lub pielęgniarkę. Do szpitalnych oddziałów ratunkowych (Accident and Emergency (A & E)) należy się udawać tylko w nagłych poważnych wypadkach.

Aptekarze również są w stanie czasem udzielić porad na temat często spotykanych problemów zdrowotnych oraz leków. Najbliższą aptekę (*pharmacy/chemist*) można znaleźć w książce telefonicznej.

Recepty

Jeśli lekarz przepisze leki, należy się udać z receptą do apteki. Za leki trzeba zwykle płacić, ale niektóre osoby są zwolnione z opłat – należy o to zapytać przy wręczaniu recepty. Leki dla dzieci do 16 lat są bezpłatne. Leki otrzymuje również bezpłatnie młodzież w wieku 16-18 lat ucząca się w pełnym wymiarze czasu oraz osoby w wieku 60 lat i więcej. Bezpłatne leki przysługują również w innych okolicznościach – dokładne informacje:

www.nhs.uk/nhsengland/healthcosts/pages/prescriptioncosts.aspx

Niektóre leki można nabyć w aptece bez recepty – są one płatne.

Rejestracja u lekarza

W Wielkiej Brytanii można się zarejestrować u miejscowego lekarza ogólnego (*general practitioner* (GP)). Lekarze ogólni pracują w przychodniach (*surgery*) i udzielają porad w kwestiach zdrowia fizycznego oraz zdrowia psychicznego.

Aby się zarejestrować u lekarza ogólnego, należy się udać do najbliższej przychodni. Jak znaleźć najbliższą przychodnię:

- na stronie **www.derbycitypct.nhs.uk**
- w książce telefonicznej Yellow Pages
- zapytać w dowolnej bibliotece
- skontaktować się z działem komunikacji z pacjentami: Patient Advice and Liaison Service (PALS)
Tel. bezpłatny: **0800 032 32 35**, SMS/tel.kom.: **07919 466 212**
Minicom: **01332 369301**, email: **PALS@derbycitypct.nhs.uk**
Wizyty (nie trzeba się wcześniej umawiać): Derwent Court, 1 Stuart Street, Derby, poniedziałek – piątek: godz. 9.00-16.30.
- skontaktować się z biurem Health Outreach Service - tel. **01332 274600**.

Personel przychodni poinformuje, czy jest w stanie przyjąć nowego pacjenta. Pacjent otrzyma formularz do wypełnienia, po czym może się zapisywać na wizyty do lekarza. Należy się stawiać na umówione wizyty lub powiadamiać przychodnię jeśli to niemożliwe. Wizyty u lekarza są bezpłatne i poufne. Lekarz zbada problem zdrowotny i może skierować pacjenta do innych jednostek opieki zdrowotnej.

W razie potrzeby należy prosić o tłumacza.

Jeśli potrzebna jest konsultacja lekarska w nocy lub w ciągu weekendu, należy zadzwonić pod numer swojej przychodni – będzie tam nagrana wiadomość informująca, jak się skontaktować z lekarzem.

Na terenie Derby działają również przychodnie, do których nie trzeba się wcześniej umawiać na wizyty (*walk-in centre*). Oferują one bezpłatne porady, informacje i leczenie osobom z mniej poważnymi urazami i chorobami. Leczy się tam wiele różnych schorzeń oraz przepisuje i podaje leki według potrzeb.

Derby Walk-In Centre, wejście C, London Road Community Hospital, Osmaston Road, Derby. Tel. **01332 224700**.

Przychodnia ta oferuje porady, informacje i leczenie osobom z mniej poważnymi urazami i dolegliwościami. Można tutaj zostać zbadanym przez doświadczoną pielęgniarkę – siedem dni w tygodniu w godz. 8.00- 19.30, nie trzeba się wcześniej umawiać na wizytę.

Derby Open Access Centre, Lister House, 207 St Thomas Road, Derby. Tel. **01332 275610**.

Ogólnodostępny ośrodek zdrowotny – przyjęcia bez zapisów oraz przyjęcia u lekarzy w systemie umówionych wizyt dostępnych w godz. 8.00-20.00, siedem dni w tygodniu. Z ośrodka tego mogą korzystać wszyscy, niezależnie od tego, w jakiej przychodni ogólnej są zarejestrowani na stałe.

! W nagłych, zagrażających życiu wypadkach można zadzwonić pod numer alarmowy 999 i wezwać karetkę pogotowia (pojazd z personelem medycznym na pokładzie). Można też się udać na oddział ratunkowy (*Accident and Emergency* (A & E)) w szpitalu Royal Derby Hospital, Uttoxeter Road, Derby DE22 3NE, tel. 01332 340131 – w razie potrzeby należy poprosić o tłumacza; strona internetowa: www.derbyhospitals.nhs.uk

Małe dzieci

Organizacja Health Outreach Service (tel. **01332 274600**) może pomóc rodzicom/opiekunom małych dzieci w znalezieniu pielęgniarki środowiskowej (*health visitor*). Pielęgniarki środowiskowe posiadają dodatkowe przygotowanie zawodowe i mogą udzielać porad na temat zdrowia, karmienia, zachowania i rozwoju dziecka.

Opieka dentystryczna

W Wielkiej Brytanii pracują dentyści przyjmujący pacjentów w ramach publicznej służby zdrowia oraz dentyści przyjmujący prywatnie. Listę dentyistów przyjmujących pacjentów w ramach NHS można znaleźć na stronie: **www.derbycitypct.nhs.uk/local-health-services/dentists**

Można się również skontaktować z:

- Patient Advice and Liaison Service (PALS) (dział komunikacji z pacjentami)
Tel. bezpłatny: **0800 032 32 35**, SMS/tel.kom.: **07919 466 212**
Minicom: **01332 369301**, email: **PALS@derbycitypct.nhs.uk**
Wizyty (nie trzeba się wcześniej umawiać): Derwent Court, 1 Stuart Street, Derby, poniedziałek – piątek: godz. 9.00-16.30.
- Health Outreach Service – tel. **01332 274600**.

Jeśli potrzebna jest wizyta u dentyisty w nocy lub w ciągu weekendu, należy zadzwonić pod numer swojej przychodni dentystrycznej i wysłuchać nagranej informacji lub zadzwonić na infolinię NHS Direct tel. **0845 4647**.

Koszty zabiegów dentystrycznych są różne, tak więc należy pytać dentyistę o cenę leczenia w konkretnym przypadku.

Dbanie o wzrok

Usługi badania wzroku oraz przepisywania okularów i soczewek kontaktowych świadczą zakłady optyczne. Badania wzroku oraz okulary i soczewki są odpłatne. W niektórych przypadkach koszty te pokrywa pracodawca. Niektóre osoby mogą też być uprawnione do zniżek – należy zapytać o to optyka. Zakłady optyczne można znaleźć w centrach i okolicach handlowych w Derby i poza miastem. Można je też wyszukać w każdej książce telefonicznej.

Zdrowie seksualne i antykoncepcja

Bezpłatne i poufne porady na temat zdrowia seksualnego i antykoncepcji (określanej również jako planowanie rodziny) można uzyskać u lekarza ogólnego lub w ogólnodostępnej przychodni przy szpitalu: Walk-In Centre, wejście C, London Road Community Hospital, Osmaston Road, Derby, tel. **01332 224700**.

Środki antykoncepcyjne są w Wielkiej Brytanii dozwolone i dostępne bezpłatnie w ramach publicznej służby zdrowia. Porady można uzyskać pod numerem telefonu **01332 888126** lub zwrócić się do swojego lekarza.

Ofiary gwałtu lub wykorzystywania seksualnego mogą uzyskać bezpłatne porady i wsparcie w ośrodku Derbyshire Rape Crisis, PO Box 142, Derby DE1 1XU, tel. **01332 372545**.

Wsparcie w przypadkach przemocy domowej, przemocy seksualnej, nękania, tzw. przemocy w obronie honoru lub wymuszania małżeństwa – patrz str. 91.

Prawo a narkotyki, alkohol i papierosy

W Wielkiej Brytanii prawnie zakazane jest:

- posiadanie i sprzedaż określonych substancji psychoaktywnych
- kupowanie alkoholu i spożywanie alkoholu w lokalach przez osoby w wieku poniżej 18 lat
- palenie tytoniu w zamkniętych pomieszczeniach publicznych i w miejscach pracy
- kupowanie wyrobów tytoniowych dla osób poniżej 16 lat

Więcej informacji na temat klasyfikacji narkotyków: www.talktofrank.com
Palenie tytoniu jest dozwolone w miejscach prywatnych i na otwartej przestrzeni.

Wiele sklepów, pubów, barów i restauracji stosuje program o nazwie „Challenge 25”. Program ten zachęca osoby, które mają ponad 18 lat, ale wyglądają na mniej niż 25 lat do noszenia przy sobie odpowiednich dokumentów tożsamości (np. prawa jazdy ze zdjęciem lub paszportu), jeśli chcą kupić alkohol.

Prawo a prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu

Po spożyciu alkoholu nie da się z całą pewnością ustalić, czy nie przekroczyliśmy limitu dozwolonego do prowadzenia pojazdów. Zależy to od kilku czynników, takich jak: waga, płeć, wiek oraz ilość i rodzaj wypitego alkoholu. Jedyną bezpieczną opcją jest **nie** pić alkoholu, jeśli planujemy usiąść za kierownicą. Nigdy nie proponuj alkoholu innej osobie, która ma prowadzić.

Policja ma prawo poddawać testowi na zawartość alkoholu w organizmie kierowców, którzy:

- są podejrzewani o prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym
- są uczestnikami wypadku
- naruszyli przepisy ruchu drogowego.

Odmowa poddania się testowi na żądanie stanowi wykroczenie – kierowca może zostać zaaresztowany.

Pamiętaj:

- **Nie** należy prowadzić pojazdu po spożyciu alkoholu lub zażyciu substancji psychoaktywnych, w tym niektórych leków zaleconych przez lekarza.
- **Nie** należy podejmować prób prowadzenia pojazdu ani siadać w fotelu kierowcy po przekroczeniu dozwolonego limitu alkoholu lub zażyciu substancji zakazanych, nawet jeśli samochód stoi w miejscu.

Kary dla kierowców za przekroczenie dopuszczalnego limitu zawartości alkoholu w organizmie:

- do sześciu miesięcy pozbawienia wolności
- mandat w wysokości do 5000 funtów
- minimum 12 miesięcy zakazu prowadzenia pojazdów (trzy lata, jeśli jest to drugie wykroczenie w ciągu 10 lat).

Więcej informacji można znaleźć na stronie dotyczącej bezpieczeństwa drogowego opracowanej przez ministerstwo transportu: www.dft.gov.uk/think

Więcej informacji na temat bezpiecznego prowadzenia pojazdów podano na stronach 100 i 101.

Pomoc i porady dla osób chcących ograniczyć lub zaprzestać używania tytoniu, alkoholu i narkotyków

Porady na temat ograniczania i zaprzestania spożycia tytoniu, alkoholu i narkotyków można uzyskać u lekarza ogólnego. Pomoc w rzucaniu palenia oferują również apteki. Inne pomocne organizacje w okolicy to:

Fresh Start – lokalna poradnia NHS dla rzucających palenie
Tel. bezpłatny: **0800 707 6870**, strona internetowa: **www.freshstart.nhs.uk**

Phoenix Futures – pomoc i wsparcie w odstawianiu narkotyków
Można przyjść do ośrodka pod adresem: 12 Charnwood Street, Derby DE1 2GT, poniedziałek-piątek godz. 10.00-16.00, tel. **01332 294410**

ADS Derby Alcohol Misuse Service - dla osób zaniepokojonych ilością spożywanego przez siebie alkoholu, tel. **0800 051 5857**

Inne infolinie i strony internetowe:

www.gosmokefree.nhs.uk (rzucanie palenia)

www.drinksense.org (pomoc w problemach z alkoholem)

www.alcoholics-anonymous.org.uk (Anonimowi Alkoholicy) – infolinia: **0845 769 7555**

www.ukna.org (Anonimowi Narkomani) – infolinia: **0300 999 1212**

www.talktofrank.com (pomoc w problemach z narkotykami) – infolinia: **0800 77 66 00**

www.nhsdirect.nhs.uk (infolinia publicznej służby zdrowia)

www.nhs.uk

www.direct.gov.uk/en/healthandwellbeing (rządowy serwis informacyjny dotyczący zdrowia)

Zdrowie publiczne

Rada Miejska Derby bada skargi zgłaszane przez mieszkańców i egzekwuje przepisy dotyczące następujących kwestii:

- niedozwolone wyrzucanie śmieci na terenach publicznych i prywatnych
- szkodniki, np. szczury (zarówno w domach prywatnych, jak i firmach)
- psy pozbawione kontroli
- uciążliwy hałas
- zanieczyszczenia powietrza
- zanieczyszczenia gruntu i problemy z systemami kanalizacyjnymi
- choroby zakaźne podlegające obowiązkowi zgłoszenia

- bezpieczeństwo żywności oraz higiena w restauracjach, kawiarniach, barach szybkiej obsługi i sklepach
- bezpieczeństwo i higiena pracy
- zezwolenia na sprzedaż alkoholu w pubach, barach, klubach i sklepach
- koncesjonowanie taksówek
- nieuczciwe praktyki handlowe.

Ogólne porady i informacje na temat zdrowia publicznego:
tel. **01332 641962**, email: **environmental.services@derby.gov.uk**

Problemy dotyczące szkodników, psów, porzuconych pojazdów i wyrzucania śmieci w niedozwolonych miejscach należy zgłaszać do biura Streetpride przy Radzie Miejskiej Derby: tel. **0333 200 6981**, email: **streetpride@derby.gov.uk**, zgłoszenia przez Internet: **www.derby.gov.uk/streetpride**

Porad w sprawach konsumenckich udziela serwis Consumer Direct:
tel. **08454 04 05 06**, minicom: **08451 281 384** (poniedziałek-piątek: 8.00-18.30, sobota: 9.00-13.00), strona internetowa: **www.tradingstandards.gov.uk/derbycity**

Bezpieczeństwo żywności

Władze miasta udzielają również porad nowo zakładanym firmom. Wszystkie nowe firmy z branży spożywczej mają obowiązek zarejestrować się w urzędzie Rady Miejskiej 28 dni **przed** rozpoczęciem działalności.

Władze miasta stosują gwiazdkowy system określania poziomu higieny („Scores on the Doors”) – program ten zapewnia informacje o standardach higieny w restauracjach, kawiarniach, barach szybkiej obsługi i pubach, które serwują posiłki w Derby.

Oceny gwiazdkowe przyznane poszczególnym firmom z branży spożywczej w Derby można sprawdzić na stronie: **www.derby.gov.uk/environment/foodsafety** lub kontaktując się z działem władz miasta ds. bezpieczeństwa żywności – tel. **01332 641555**.

Zdrowy styl życia

Zdrowy styl życia obejmuje zrównoważoną dietę, utrzymywanie prawidłowej wagi, dbanie o kondycję oraz zdrowe środowisko pracy.

Prowadzony w Derby program **b-active** zapewnia sposoby prowadzenia zdrowego i aktywnego stylu życia. Dostępne są zajęcia dla każdego, w tym: tylko dla kobiet, tylko dla osób w wieku ponad 60 lat, dla dzieci oraz dla młodzieży niepełnosprawnej. Informacje o zajęciach dostępnych w poszczególnych okolicach oraz propozycje zajęć stosownych do okoliczności/możliwości: tel. **01332 641234**, strona internetowa: **www.bactivederby.com**

Sport, rekreacja i kultura

Udział w zajęciach sportowych, kulturalnych czy rekreacyjnych na świeżym powietrzu pomaga poznawać nowych ludzi, odprężyć się oraz zrozumieć historię, kulturę i środowisko naturalne naszych okolic.

Rada Miejska prowadzi sześć kompleksów sportowych:

Shaftesbury Sports Centre

Tel. **01332 255603**, minicom: **01332 715171**

Derby College Sports Centre

Tel. **01332 520371**, minicom: **01332 256666**

Springwood Leisure Centre

Tel. **01332 664433**, minicom: **01332 665261**

Moorways Leisure Centre

Tel. **01332 642180**, minicom: **01332 294526**

Moorways Swimming Pool

Tel. **01332 341736**, minicom: **01332 294542**

Queen's Leisure Centre

Tel. **01332 641444**, minicom: **01332 256666**

Kompleksy te oferują zajęcia takie jak: ćwiczenia na siłowni, nauka pływania, programy treningowe, kursy dla trenerów, piłka nożna, badminton, squash i wiele innych. Aby uzyskać informacje o lokalizacji poszczególnych ośrodków i ich ofertach, można zadzwonić bezpośrednio do danego ośrodka lub odwiedzić stronę: www.derby.gov.uk/sport

Karta o nazwie **Recreation Passport to Leisure Card** uprawnia do zniżek na korzystanie z kompleksów sportowych prowadzonych przez władze miasta, w tym również do określonych zajęć bezpłatnych. Po wniesieniu niewielkiej rocznej opłaty karta ta zapewnia:

- bezpłatny wstęp do określonych obiektów sportowych w godz. 9.00-16.00 w dni robocze oraz przez cały dzień w weekendy i dni ustawowo wolne (oferta nie dotyczy Derby College Sports Centre w okresach nauki szkolnej)
- bezpłatne wypożyczanie sprzętu poza godzinami szczytu.

Więcej informacji na temat *Recreation Passport to Leisure Card*, ile kosztuje taka karta i komu przysługuje, można uzyskać kontaktując się z dowolnym kompleksem sportowym prowadzonym przez władze miasta lub sprawdzić na stronie: www.derby.gov.uk/sport

Zajęcia jogi, tai chi i ćwiczeń gimnastycznych dla osób w starszym wieku można również znaleźć w ośrodkach kształcenia dorosłych na całym terenie Derby. Więcej na stronie: www.adult-learning-derby.org.uk

Ośrodek Déda oferuje kursy tańca i inne zajęcia rekreacyjne dla dorosłych i dla dzieci. Oferta obejmuje wiele poziomów i stylów tańca oraz wydarzenia specjalne.

Déda mieści się pod adresem: 19 Chapel Street, Derby DE1 3GU.

Tel. **01332 370911**

Email: info@deda.uk.com

Internet: www.deda.uk.com

W Derby działa wiele ośrodków i klubów młodzieżowych. Są one przeznaczone głównie dla młodzieży w wieku 13-19 lat i oferują szeroki wybór zajęć – szczegóły na stronie 64.

Istnieje również wiele innych klubów oferujących zajęcia sportowe, taneczne i inne. Informacje na temat prywatnych ośrodków sportowych można znaleźć w książkach telefonicznych lub bibliotekach.

Parki

Derby posiada ponad 360 parków i terenów otwartych z bezpłatnymi obiektami na świeżym powietrzu takimi jak: szlaki krajobrazowe, sprzęty do ćwiczeń, place zabaw dla dzieci, tory BMX i tory do jazdy na deskorolkach. Są również boiska do piłki nożnej/piłki nożnej pięcioosobowej, korty tenisowe, pola golfowe oraz pola do gry w bowls – można je rezerwować za opłatą. Więcej informacji: www.derby.gov.uk/parks

Miasto Derby stara się zachęcić więcej osób do jazdy na rowerze, gdyż pomaga to zmniejszać korki na drogach, chronić środowisko naturalne oraz przynosi poprawę zdrowia i kondycji fizycznej.

Miasto jest zwarte, o niskiej zabudowie i posiada obszary dzikiej przyrody dostępne do zwiedzania. Wokół miasta rozciągają się piękne okolice wiejskie, w tym również park narodowy.

Informacje na temat jazdy rowerowej w Derby, w tym mapy tras, porady, dane klubów rowerowych, informacje o trasach rekreacyjnych oraz porady na temat bezpieczeństwa podczas jazdy:

Internet: www.cyclederby.co.uk

Tel. **01332 641773**

Minicom: **01332 256666**

Bezpłatne mapy można również otrzymać w biurze informacji turystycznej, bibliotekach, ośrodkach rekreacyjnych, sklepach rowerowych i biurach władz miasta. Porady na temat bezpieczeństwa podczas jazdy rowerem – patrz str. 106.

Muzea i galerie sztuki

Derby Museum and Art Gallery

The Strand, Derby DE1 1BS

Tel. **01332 641901** Minicom: **01332 256666**

Muzeum posiada największą spośród wszystkich publicznych galerii na świecie kolekcję prac słynnego artysty z XVIII w. Josepha Wrighta, członka Akademii Królewskiej (1734-97), który urodził się właśnie tutaj, w Derby. Muzeum posiada również szeroki wybór ważnych i ciekawych kolekcji obejmujących porcelanę, archeologię, historię lokalnych pułków wojskowych, geologię oraz zbiory fauny i flory – wystawy utrwalające ważne momenty w historii.

The Silk Mill – Muzeum przemysłu i historii w Derby

Silk Mill Lane, od ulicy Full Street, Derby DE1 3AF

Tel. **01332 255308**, Minicom: **01332 256666**

Muzeum mieści się na terenie fabryk należących do najstarszych na świecie, zbudowanych w roku 1702 i wczesnych latach dwudziestych XVIII wieku. Wystawy ukazują historię dziedzictwa przemysłowego oraz osiągnięć miasta i mieszkańców Derby, takich jak produkcja silników samolotowych Rolls-Royce i przemysł kolejowy. Muzeum stanowi również część obiektu wpisanego na listę dziedzictwa światowego: Derwent Valley Mills.

Pickford's House – Muzeum życia i mody w okresie georgiańskim

41 Friar Gate, Derby DE1 1DA

Tel. **01332 255363** Minicom: **01332 256666**

Muzeum prezentuje pomieszczenia tak, jak wyglądałyby w czasach georgiańskich. Posiada wystawy zabawek i teatrzyków lalkowych, a także kolekcję ubiorów i wyrobów tekstylnych. W muzeum panuje żywa atmosfera, pracownicy są przyjaźni i pomagają jak najpełniej wykorzystać wizytę.

Dalsze informacje

Strona internetowa: www.derby.gov.uk/museums

QUAD

Market Place, Cathedral Quarter, Derby DE1 3AS

Tel. **01332 290606** Strona internetowa: www.derbyquad.co.uk

Wystawy w ośrodku QUAD obejmują prace współczesnych artystów lokalnych, krajowych i zagranicznych.

Pokazy na żywo i inne atrakcje w Derby

Szeroki wybór przedstawień rozrywkowych i teatralnych oferują: The Assembly Rooms, Derby Theatre oraz The Guildhall Theatre. Strona internetowa: www.derbylive.co.uk

W mieście działają liczne kina. Ośrodek QUAD przy Market Place posiada kino i galerię sztuki. Strona internetowa: www.derbyquad.co.uk

Ośrodek Déda organizuje przedstawienia z dziedzin tańca, literatury, muzyki i teatru. Strona internetowa: www.deda.uk.com

Informacje na temat okolicznych festiwali, atrakcji i sposobów spędzania wolnego czasu można uzyskać na stronie: www.visitderby.co.uk/things-to-do lub w biurze informacji turystycznej przy Market Place - tel. **01332 255802**, email: tourism@derby.gov.uk

Spędzanie czasu poza miastem

Podczas pieszych i rowerowych wycieczek po terenach wiejskich, można korzystać ze ścieżek publicznych, które są odpowiednio oznaczone. Trasy ścieżek można również sprawdzić na mapach okolic w bibliotece. Na terenach wspólnych oraz wskazanych na mapach terenach wrzosowisk i gór można wędrować swobodnie bez konieczności trzymania się ścieżek.

Przebywając poza miastem, należy się stosować do kodeksu postępowania (*Countryside Code*) wskazującego, jak z szacunkiem korzystać z terenów wiejskich. Więcej informacji na temat wolnego dostępu, kodeksu postępowania na terenach wiejskich oraz zajęć i tras spacerowych wokół Derby można znaleźć na stronie: www.countrysideaccess.gov.uk

Na stronie internetowej organizacji Natural England znajdują się listy chronionych gatunków roślin, ptaków i zwierząt: www.naturalengland.org.uk

Aby móc łowić ryby, trzeba posiadać kartę wędkarską oraz pozwolenie właściciela jeziora/rzeki (w Szkocji takie pozwolenie musi być na piśmie). Wędkarstwo podlega wielu przepisom lokalnym.

Szczegółowe informacje: www.environment-agency.gov.uk/subjects/fish

Prawnie zakazane jest polowanie na zwierzęta i ptaki oraz organizowanie walk zwierząt/ptaków.

Biblioteki

Z bibliotek można wypożyczać książki, czasopisma, płyty CD i DVD do poczytania/posluchania/obejrzenia w domu (więcej informacji podano na str. 114). Niektóre biblioteki posiadają materiały w innych językach.

Dalsze informacje

Informacje na temat polowań z psami można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska, Żywności i Wsi (Department for Environment, Food and Rural Affairs):

www.defra.gov.uk/rural/countryside/hunting

Osoby niepełnosprawne

Przejazd do nowego miejsca jest trudny dla każdego, ale w przypadku osób niepełnosprawnych jest to jeszcze bardziej skomplikowane, gdy nie wiadomo, jakie prawa nam przysługują, jaki jest dostęp do różnych miejsc, skąd wziąć wózek inwalidzki, jak zaadaptować mieszkanie dla ułatwienia codziennego życia, a nawet czy możliwy jest przejazd taksówką.

W Derby dostępny jest szeroki zakres pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Wszystkich potrzebnych informacji może udzielić serwis Disability Direct – organizacja prowadzona i zarządzana przez osoby niepełnosprawne. Tel. **01332 299449**, minicom **01332 368585**, strona internetowa: **www.disabilitydirect.com/derby**

Disability Direct oferuje również pomoc osobom, które czują się niesprawiedliwie traktowane przez pracodawcę/sklep/firmę z powodu swojej niepełnosprawności.

W Wielkiej Brytanii obowiązuje ustawa o niedyskryminacji osób niepełnosprawnych (*Disability Discrimination Act*) zakazująca niesprawiedliwego traktowania niepełnosprawnych.

W Derby kursują autobusy i taksówki dostępne dla osób niepełnosprawnych. Istnieje również program Shopmobility Scheme, w ramach którego osoby mające trudności z chodzeniem mogą wypożyczać skuter na zakupy. Numer telefonu Shopmobility Scheme: **01332 200320**.

W mieście dostępne są liczne toalety dla niepełnosprawnych. Do niektórych z nich potrzebny jest specjalny klucz (*Radar Key*). Klucz taki można otrzymać na własność w recepcji Rady Miejskiej Derby lub po skontaktowaniu się z pracownikiem Rady Miejskiej ds. dostępności (*Access Officer*) – tel. **01332 255925**, minicom **01332 256666**. Władze miasta oferują również pomoc i informacje na temat przystosowania obiektów dla osób niepełnosprawnych oraz przewodnik (*Access and Information Guide*) informujący o dostępie do sklepów, dentystów, parków itp.

Osoby niepełnosprawne, które mają trudności z chodzeniem lub upośledzenie wzroku mogą się ubiegać o kartę parkingową dla niepełnosprawnych (*blue badge*), aby móc parkować blisko potrzebnych obiektów. Formularz wniosku można zamówić pod numerem: **01332 256764**, minicom: **01332 256767**. Więcej informacji dla osób niepełnosprawnych: **www.derby.gov.uk** lub: **www.direct.gov.uk/en/disabledpeople**

Świadczenia pomocy społecznej dla osób dorosłych

Pomoc społeczna dla osób dorosłych obejmuje szeroki zakres świadczeń oferowanych przez władze lokalne i organizacje prywatne, pomagających osobom dorosłym prowadzić samodzielne życie we własnym domu lub w domu opieki.

Usługi świadczone w domu mogą obejmować pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych takich jak mycie, ubieranie się, jedzenie lub korzystanie z toalety.

Każdy pełnoletni mieszkaniec Derby może poprosić Radę Miejską o:

- porady i informacje na temat świadczeń opieki społecznej, które mogą pomóc w prowadzeniu aktywnego i niezależnego życia

oraz:

- przeprowadzenie oceny potrzeb – uwzględniane są różne kwestie, takie jak: rodzaj potrzebnych świadczeń, kraj pochodzenia oraz status imigracyjny/prawo stałego pobytu. Zakwalifikowane osoby mają możliwość uzyskania pomocy społecznej ze strony Rady Miejskiej.

Jeśli osoba nie kwalifikuje się do świadczeń zapewnianych przez Radę Miejską, otrzyma informacje o innych, prywatnych organizacjach, które mogą pomóc.

W celu uzyskania dalszych informacji, prosimy o kontakt z wydziałem Rady Miejskiej ds. pomocy społecznej dla osób dorosłych (*Adult Social Services*):

29 St Mary's Gate, Derby DE1 3NU.

Tel. **01332 717777**

Minicom: **01332 206180**

Fax: **01332 717360**

Email: **adultsocialservices@derby.gov.uk**

Internet: **www.derby.gov.uk/healthsocialcare**

Żywność i zakupy

Derby posiada szeroki wybór supermarketów, niezależnych sklepów spożywczych oraz rynków, gdzie można nabywać wyroby lokalnej produkcji. W specjalistycznych sklepach (delikatesach) i częściach supermarketów są do nabycia produkty spożywcze z całego świata.

Produkty wegetariańskie i wegańskie są dość powszechnie spotykane w supermarketach i sklepach ze zdrową żywnością i są zwykle odpowiednio oznakowane. Etykiety na produktach żywnościowych zawierają również dane dotyczące zawartości soli, tłuszczu, białka oraz obecności potencjalnych alergenów, takich jak orzechy, mleko czy gluten. Na wszystkich produktach w sklepach wskazane są daty przydatności do spożycia – ma to na celu zapobieganie zatruciom, tak więc nie należy kupować żywności przeterminowanej.

Większość mieszkańców Wielkiej Brytanii kupuje produkty mięsne i nabiał w sklepach i nie poluje ani nie hoduje zwierząt dla celów żywnościowych. Obowiązują przepisy prawne dotyczące sposobów traktowania zwierząt i żywego inwentarza. Niektóre gatunki są objęte ochroną. Rada Miejska Derby może udzielić informacji na temat tego, jakie zwierzęta można trzymać w domach – tel. **01332 641333**.

Towary używane są sprzedawane przez osoby indywidualne na lokalnych giełdach: *jumble sales* lub *car boot sales*. W Derby działa też wiele sklepów, które sprzedają rzeczy używane na cele charytatywne. Adresy sklepów i supermarketów można sprawdzić w książkach telefonicznych.

Istnieją przepisy określające warunki sprzedaży towarów oraz chroniące konsumentów. Porad w kwestiach praw konsumentów udziela serwis **Consumer Direct**, wspierany przez Radę Miejską Derby oraz Ministerstwo Transportu i Przemysłu.

Tel. **08454 04 05 06**

Minicom: **08451 28 13 84**

Email: **environmental.services@derby.gov.uk**

Internet: **www.tradingstandards.gov.uk/derbycity**

Więcej informacji na temat zdrowia publicznego podano na stronie 72.

Dalsze informacje

Serwis Consumer Direct udziela informacji na temat typowych problemów konsumentów, sposobów rozwiązywania problemów oraz najnowszych prób oszustw wobec konsumentów. Strona internetowa:

www.consumerdirect.gov.uk

9 Wybory, obywatelstwo i społeczności lokalne

Głosowanie i wybory

Obowiązek rejestracji na liście wyborców mają:

- obywatele Wielkiej Brytanii i państw Unii Europejskiej oraz
- uprawnieni obywatele państw Wspólnoty Narodów – tj. osoby posiadające pozwolenie na wjazd i pobyt w Wielkiej Brytanii lub niepotrzebujące takiego pozwolenia.

Obywatele państw UE mieszkający w Wielkiej Brytanii mogą głosować tylko:

- w wyborach do władz lokalnych oraz
- w wyborach do instytucji Europejskich po wypełnieniu formularza UE (można otrzymać od Rady Miejskiej Derby).

W celu zgłoszenia się do rejestru wyborców i/lub zamówienia formularza UE, należy się skontaktować z Radą Miejską Derby:

tel. **01332 255478**, minicom: **01332 256666**, email: **elections@derby.gov.uk**

Więcej informacji na temat uprawnień do głosowania:

www.direct.gov.uk/en/governmentcitizensandrights/ukgovernment/politicalpartiesandelections

Przedstawiciele społeczeństwa we władzach lokalnych i centralnych

W wyborach w Anglii wybiera się następujących przedstawicieli społeczeństwa: lokalnych radnych (*councillor*), posłów do parlamentu brytyjskiego (MP) oraz posłów do Parlamentu Europejskiego (MEP).

Wszyscy wybrani przedstawiciele mają obowiązek działać na rzecz i reprezentować swoich wyborców. Dane kontaktowe wszystkich lokalnych przedstawicieli i ich partii politycznych można uzyskać w każdej bibliotece.

Radni, posłowie i europosłowie prowadzą w swoich okręgach regularne dyżury, podczas których wyborcy mogą z nimi porozmawiać.

Dane kontaktowe lokalnych radnych oraz informacje o ich dyżurach można uzyskać pod numerem telefonu **01332 255367**.

Nabycie obywatelstwa brytyjskiego

W Wielkiej Brytanii mieszkają ludzie wielu ras i grup etnicznych, których łączą wspólne wartości, szacunek dla edukacji i oświaty oraz otwartość na różne punkty widzenia.

Wszyscy mieszkańcy Derby mogą wyrażać opinie na temat pracy i polityki rządu i władz lokalnych niezależnie od narodowości, ale dla wielu osób możliwość głosowania w wyborach stanowi ważny wyraz przynależności i zaangażowania w życie miasta i państwa. Dlatego też prawo do głosowania stanowi ważny czynnik przy decyzjach o ubieganiu się o obywatelstwo.

Informacje na temat ubiegania się o obywatelstwo:

www.ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship

Ceremonie nadania obywatelstwa w Derby

Gdy wniosek o przyznanie obywatelstwa zostanie rozpatrzony pozytywnie, jest to akcentowane specjalną ceremonią.

Burmistrz Derby zaprasza nowych obywateli na uroczystość powitania w nowej społeczności. Daje to również możliwość poznania innych mieszkańców miasta, którzy zdecydowali się zostać obywatelami brytyjskimi.

Burmistrz wygłasza mowę powitalną, zawierającą krótki opis historii i dziedzictwa Derby, a nowi obywatele składają przysięgę wierności (lub ślubowanie bez powoływania się na Boga) oraz formalne i publiczne przyrzeczenie, że będą lojalnymi obywatelami i że będą przestrzegać przepisów prawnych tego państwa.

Nowy obywatel otrzymuje certyfikat uzyskania obywatelstwa (co stanowi podstawowy krok umożliwiający ubieganie się o brytyjski paszport) oraz informator dla nowych obywateli. Otrzymuje również pamiątkową fotografię z uroczystości. Pod koniec ceremonii wszyscy nowi obywatele są proszeni o powstanie na czas odegrania hymnu państwowego.

Urząd stanu cywilnego w Derby jest prawnie zobowiązany do organizowania ceremonii nadania obywatelstwa. Oferuje również pomoc w składaniu wniosków o obywatelstwo (*nationality checking service*) – korzystanie z tych usług nie jest wymogiem prawnym.

Adres urzędu stanu cywilnego (Register Office):

Royal Oak House, Market Place, Derby DE1 3AR

Tel. **01332 256536**, email: **registeroffice@derby.gov.uk**

Więcej informacji na temat urzędu stanu cywilnego podano na str. 113.

Fora dzielnicowe i okręgi wyborcze w Derby

W każdym okręgu Derby działa przynajmniej jedno „Forum dzielnicowe” (*Neighbourhood Forum*). Są to zebrania publiczne organizowane co kilka miesięcy, dostępne dla wszystkich mieszkańców, lokalnych organizacji i firm.

Na zebraniach forum można:

- dowiedzieć się, co się dzieje w okolicy
- zgłaszać lokalne problemy i obawy
- ustalać lokalne priorytety
- spotykać się i rozmawiać z miejscowymi radnymi, świadczeniodawcami, przywódcami społecznymi oraz działającym przy policji lokalnym zespołem ds. bezpieczeństwa w społeczności (*Safer Neighbourhood Team*).

Aktualne informacje dotyczące lokalnego forum dzielnicowego:

tel. **01332 258527**, email: neighbourhoods@derby.gov.uk, strona internetowa: www.derby.gov.uk/neighbourhoods

Dalsze informacje

Na stronie www.writetothem.com można znaleźć nazwiska lokalnych radnych, posłów i europosłów. Za pośrednictwem tej strony można też się z nimi skontaktować.

10 Nagłe wypadki oraz środki bezpieczeństwa

Straż pożarna, policja i pogotowie ratunkowe

Usługi służb ratunkowych: straży pożarnej, policji, karetki pogotowia czy łodzi ratunkowej (w przypadku problemów na morzu) są bezpłatne. Służby te niosą pomoc w nagłych wypadkach. Fałszywe zgłoszenia i wezwania stanowią naruszenie prawa.

Pod numer **999** (całodobowy brytyjski numer alarmowy) należy dzwonić w następujących przypadkach:

- pożar
- ktoś się topi lub utknął na wodzie
- zagrożenie życia lub poważne urazy
- przemoc
- w danej chwili popełniane jest przestępstwo
- podejrzewa się, że sprawca jakiegoś przestępstwa znajduje się w danym miejscu lub w pobliżu.

Operator telefonu alarmowego prosi o następujące informacje:

- 1 jakiego rodzaju służby ratunkowe są potrzebne
- 2 imię i nazwisko dzwoniącego oraz miejsce
- 3 numer telefonu, z którego wykonywane jest połączenie
- 4 miejsce wypadku/zdarzenia
- 5 szczegóły wydarzenia.

Trzeba znać język angielski na tyle, aby móc wybrać służby ratunkowe oraz podać swoje imię, nazwisko i lokalizację. Dzwoniący może zostać poproszony o nierozłączanie się do czasu, aż służby ratunkowe dojadą na miejsce.

W mniej pilnych sprawach wymagających pomocy policji, należy dzwonić pod numer **0345 123 33 33**. Jest to numer centralny (serwis całodobowy) dla całego Derbyshire. W razie potrzeby operator może zorganizować pomoc tłumacza.

Zapobieganie przestępstwom

Przestępstwa oraz podejrzane zachowania można zgłaszać na policję pod numerem **0345 123 33 33**.

Przestępstwa można również zgłaszać anonimowo do ogólnokrajowej organizacji charytatywnej Crimestoppers – pod bezpłatnym numerem telefonu **0800 555111** lub przez Internet: www.crimestoppers-uk.org

Pracownicy Crimestoppers nigdy nie pytają o nazwisko, nie nagrywają rozmowy i nie próbują ustalić, skąd telefonowano/wysłano formularz elektroniczny. Nie ma konieczności składania zeznań dla policji ani stawiania się w sądzie.

Noszenie przy sobie niebezpiecznych narzędzi, takich jak noże lub broń palna, jest zakazane prawnie.

Zachowania społeczne i sposoby ich zgłaszania

Najczęstsze zachowania społeczne stanowiące powody do skarg w Derby to:

- głośna muzyka i trzaskanie drzwiami w nocy
- śmieci wyrzucane na ulicach i w alejkach
- pojemniki na śmieci pozostawiane na ulicach
- jazda rowerem po chodnikach i terenach zamkniętych dla ruchu kołowego (patrz str. 106)
- rysunki (graffiti) w miejscach publicznych, np. na ścianach i latarniach
- psie odchody na chodnikach
- pijaństwo i naruszanie porządku na ulicach i w miejscach publicznych
- porzucone i spalone samochody.

W Derby działa zespół ds. zachowań społecznych (Anti-Social Behaviour Team), który współpracuje blisko z innymi instytucjami (takimi jak władze lokalne, policja i straż pożarna) w celu rozwiązywania problemów z zachowaniami społecznymi, zgłaszanych przez osoby indywidualne i grupy środowiskowe.

Problemy z hałasem można zgłaszać do Rady Miejskiej pod numerem **01332 642020**, a problemy ze śmieciami lub graffiti – do biura Streetpride przy Radzie Miejskiej – tel. **0333 200 6981**, email: streetpride@derby.gov.uk lub na stronie internetowej: www.derby.gov.uk/streetpride

Wszystkie inne rodzaje zachowań społecznych można zgłaszać do Rady Miejskiej pod numerem **01332 255260** lub na stronie: www.saferderby.org.uk

Można również:

- skontaktować się z działającym przy policji lokalnym zespołem ds. bezpieczeństwa w społeczności (*Safer Neighbourhood Team*) – tel. **0345 123 33 33** lub: www.derbyshire.police.uk – sekcja „My Local Link”
- udać się na zebranie miejscowego forum dzielnicowego (patrz str. 86) w celu zgłoszenia problemów. Strona: www.derby.gov.uk/neighbourhoods

Jak dbać o bezpieczeństwo własne i bezpieczeństwo w domu

Wychodzisz z domu? Zamknij na zamek/klucz wszystkie okna i drzwi. Nie chowaj zapasowych kluczy na zewnątrz.

Idziesz na zakupy? Zawsze noś portfel/portmonetkę blisko przy ciele.

Zakup nowego telewizora lub innych drogich sprzętów? Nie zostawiaj przed domem pustych pudełek pokazujących, co kupiłeś(aś). Kartonowe pudełka można oddać do recyklingu w brązowym pojemniku.

Powrót do domu późnym wieczorem? Miej przy sobie wystarczająco dużo pieniędzy na dojazd do domu. Zawsze korzystaj z taksówek koncesjonowanych – posiadają one widoczny numer koncesji wewnątrz i na zewnątrz pojazdu. Oznacza to, że taksówka jest zarejestrowana w Radzie Miejskiej. W razie wątpliwości nie wsiadaj do taksówki. W każdy piątek i sobotę od godz. 22.30 w kluczowych miejscach w centrum miasta działają specjaliści pracowników służb porządkowych pomagający w powrotach do domu.

Fajerwerki? Fajerwerki można zwykle puszczać tylko do godz. 23.00. Należy je trzymać z dala od dzieci i używać bezpiecznie. Zwierzęta należy trzymać w pomieszczeniach.

Impreza w domu? Miej wzgląd na sąsiadów i nie powoduj nadmiernego hałasu wieczorem i w nocy.

Wyjście wieczorem? Trzymaj klucze od domu w bezpiecznym miejscu, oddzielnie od portfela/portmonetki. Zachowaj kontrolę nad ilością wypijanego alkoholu – pamiętaj, że w stanie nietrzeźwym jesteś o wiele bardziej narażony(a) na niebezpieczeństwo. Po wypiciu alkoholu możesz się zachowywać inaczej niż zwykle wobec innych, co z kolei może wpłynąć na zachowanie innych wobec ciebie.

Prowadzisz samochód? Parkuj w dobrze oświetlonych miejscach i zamykaj wszystkie drzwi i okna. Nie zostawiaj żadnych wartościowych rzeczy na widoku. Najlepiej wcale nie zostawiać w samochodzie żadnych wartościowych rzeczy.

Właśnie dostałeś(aś) wyciąg z konta bankowego? Sprawdzaj wszystkie zestawienia transakcji dotyczące kont bankowych i kart kredytowych, gdy tylko je otrzymasz. Wszelkie nierozpoznane transakcje zgłaszaj natychmiast do banku/wystawcy karty kredytowej. Niepotrzebne zestawienia/wyciągi i inne dokumenty niszczyć za pomocą niszczarki. Trzymaj paszport w bezpiecznym miejscu.

Przemoc domowa, przemoc seksualna, przemoc „w obronie honoru”, nachodzenie, dręczenie i wymuszone małżeństwa

Przemoc domowa ma miejsce wtedy, gdy jeden członek rodziny znęca się nad innym słownie, fizycznie, seksualnie, emocjonalnie lub psychicznie.

Ośrodek Derby Family Justice Centre zapewnia bezpieczne schronienie ofiarom:

- przemocy domowej
- przemocy seksualnej
- nachodzenia
- dręczenia
- przemocy „w obronie honoru”
- wymuszonych małżeństw.

Specjalistyczny wykwalifikowany personel oferuje ofiarom i rodzinom poufne i taktowne wsparcie i ochronę.

Derby Family Justice Centre mieści się pod adresem:
II piętro, St Peter's House, Gower Street, Derby DE1 1SB
Tel. **01332 256897**

Minicom: **01332 256900**
Email: **familyjusticecentre@derby.gov.uk**
Internet: **www.saferderby.org.uk**

Do ośrodka tego można przychodzić od poniedziałku do piątku w godz. 10.00-16.00.

Inne organizacje w Derby, które mogą pomóc, gdy ośrodek Family Justice Centre jest nieczynny...

W razie bezpośredniego zagrożenia należy, dzwonić na policję pod numer **999**.

- Hadhari Nari (Derby Women's Aid – organizacja pomagająca kobietom): tel. **01332 270101** – przez całą dobę
- Refuge: tel. **07725 245 383** – przez całą dobę
- Osoby, które właśnie padły ofiarą przemocy seksualnej mogą dzwonić do ośrodka Millfield House pod numer **0845 129 0111** (tylko poza zwykłymi godzinami pracy) w celu uzyskania pomocy medycznej.

Inne pomocne organizacje ogólnokrajowe...

Kobiety i dzieci mogą uzyskać pomoc dzwoniąc na ogólnokrajową infolinię ds. przemocy domowej (National Domestic Violence Helpline) – czynne całą dobę, tel. **0808 2000 247**. Pracownicy serwisu kierują dzwoniących do miejscowych ośrodków pomocy i bezpiecznych domów (schronisk). W razie potrzeby proszą do telefonu tłumacza.

Organizacja Karma Nirvana wspiera ofiary wymuszonych małżeństw i przemocy „w obronie honoru”. Tel. **0800 5999 247**.

Linia pomocy dla mężczyzn: MALE Helpline, tel. bezpłatny: **0808 801 0327**.

Linie pomocy dla dzieci: NSPCC – tel. bezpłatny: **0808 800 5000** lub Childline - tel. bezpłatny: **0800 1111**. Oba serwisy są czynne przez całą dobę.

W razie podejrzeń, że właśnie popełniane jest przestępstwo, należy dzwonić na policję pod numer **999**. Zgłoszenia przestępstw, które już zostały popełnione: tel. **0345 123 33 33**.

Dalsze informacje

www.womensaid.org.uk – zawiera informacje, gdzie mężczyźni, kobiety i dzieci mogą uzyskać pomoc w przypadkach przemocy domowej.

Incydenty na tle rasowym i inne przestępstwa nienawiści

W Wielkiej Brytanii poważnie traktuje się przestępstwa na tle rasowym (i inne przestępstwa nienawiści). Jeśli sądzisz, że padłeś(aś) ofiarą incydentu lub przestępstwa z powodu swojego pochodzenia etnicznego, religii lub orientacji seksualnej lub jeśli byłeś(aś) świadkiem tego rodzaju incydentu, zachęcamy do zgłoszenia tego na policję pod numer **0345 123 33 33**, aby policja mogła podjąć odpowiednie kroki.

Incydenty takie można również zgłaszać do ogólnokrajowej organizacji charytatywnej Stop Hate UK:

- telefonicznie pod numer **0800 138 1625**
- za pomocą serwisu tekstowego w przypadku osób niesłyszących lub mających zaburzenia mowy lub słuchu: **18001 0800 138 1625**
- wysyłając SMS pod numer **07717 989 025**
- listownie pod adres: Stop Hate UK, PO Box 484, Leeds LS7 9BZ
- lub korzystając z formularza elektronicznego: www.stophateuk.org/tell

Jeśli nie czujesz się na siłach, aby zgłosić incydent lub przestępstwo na tle nienawiści, poniższe lokalne organizacje mogą udzielić porad, informacji i wsparcia:

Victim Support

Wsparcie i informacje dla wszystkich osób dotkniętych przestępstwami. Tel. **01332 349956**

Awareness Raising Cooperative (Arc)

Grupa konsultacyjna lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transgenderystów, wspierająca środowisko homoseksualne.

Email: info@arcderby.co.uk

Choices Youth Group

Wsparcie dla młodych osób podejmujących decyzje dotyczące swojej seksualności.

Tel. **01332 207704**

Minicom: **01332 349333**

Derby and Derbyshire Race and Equality Commission

Działa na rzecz równości rasowej i udziela porad na temat prześladowań i dyskryminacji.

Tel. **01332 372428**;

Email: diversity@derbyrec.org.uk

Derby Deaf Forum

Działa na rzecz równego traktowania osób niesłyszących.

Fax: **01332 758188**

Email: secretary@derbydeaf.co.uk

Derby Homes

Zapewnia wsparcie najemcom swoich lokali doświadczającym przestępstw na tle nienawiści.

Tel. **01332 711000**

Derbyshire Association for Blind People

Działa na rzecz równego traktowania osób z upośledzeniem wzroku.

Tel. **01332 292262**

Derbyshire Friend

Oferuje wsparcie lesbijkom, gejom, osobom biseksualnym i transgenderycznym oraz przyjmuje zgłoszenia przestępstw.

Tel. **01332 207704**

Minicom: **01332 349333**

Email: **info@gayderbyshire.co.uk**

Derby Women's Centre

Informacje i wsparcie dla kobiet.

Tel. **01332 341633**

Email: **derbywomencentre@aol.com**

Disability Direct

Porady i informacje dla osób niepełnosprawnych.

Tel. **01332 299449**

Minicom: **01332 368585**

Email: **info@disabilitydirectderby.co.uk**

Refugee Support

Porady i wsparcie dla uchodźców i osób ubiegających się o azyl.

Tel. **01332 334520**

The Bosnia-Herzegovina Community Association

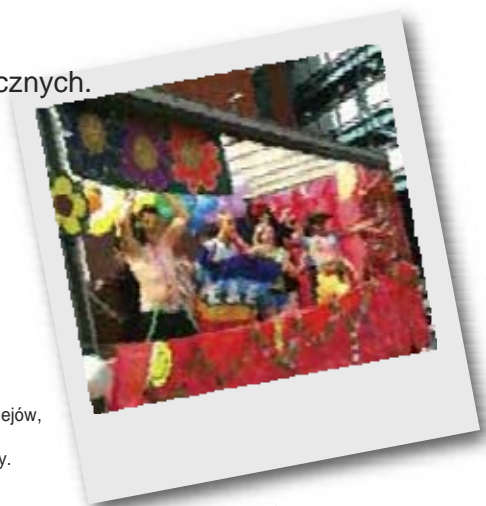
Informacje i wsparcie dla wszystkich osób pochodzących z byłej Jugosławii.

Tel. **01332 294436**

T Junction

Wsparcie dla osób transgenderycznych.

Tel. **07969 448916**

Coroczny festiwal lesbijek, gejų, osób biseksualnych i transgenderycznych w Derby.

Uprawnienia do zatrzymania i rewizji

Prawo do zatrzymywania i rewizji (*stop and search*) pomaga policji w wykrywaniu przestępstw i zapewnianiu bezpieczeństwa w okolicy. Polega to na tym, że funkcjonariusz policji kogoś zatrzymuje i przeszukuje tę osobę, jej odzież, pojazd lub niesione przez nią rzeczy. Policjant powinien podać swoje nazwisko, komisariat, powód rewizji oraz wręczyć pismo opisujące te szczegóły (lub powiedzieć, gdzie można uzyskać egzemplarz takiego pisma).

Dalsze informacje

Ulotka pt. „Stop and Search – Know Your Rights” („Zatrzymanie i rewizja – znaj swoje prawa”) jest dostępna na stronie: **www.apa.police.uk**

Aresztowanie

W przypadku aresztowania lub oskarżenia o popełnienie przestępstwa, policja podaje powód aresztowania. Aresztowany ma prawo do uzyskania bezpłatnej porady prawnej udzielonej przez adwokata na komisariacie policji oraz prawo do tego, aby ktoś ze znajomych, krewnych lub innych zainteresowanych osób został powiadomiony o aresztowaniu i miejscu pobytu aresztowanego. W niektórych okolicznościach policja może to opóźnić. Obywatele obcych państw mają prawo do tego, aby ambasada lub konsul danego państwa zostały powiadomione o aresztowaniu. W przypadku trudności z rozumieniem lub wypowiedzaniem się w języku angielskim, powinna zostać zapewniona pomoc tłumacza.

Składanie skarg dotyczących policji

Skargi dotyczące policji można składać osobiście we wszystkich biurach informacyjnych na komisariatach policji. Wszystkie skargi są rejestrowane i traktowane poważnie. Skargę można również wnieść do niezależnej komisji: Independent Police Complaints Commission:

Tel. **08453 002 002**

Email: **enquiries@ipcc.gsi.gov.uk**

Internet: **www.ipcc.gov.uk**

Informacje na temat konkretnych przepisów prawnych i usług policji zawarte są w ulotce opracowanej przez Policję Derbyshire dla społeczności imigrantów. Ulotkę można otrzymać w każdym biurze informacyjnym na komisariatach policji w Derbyshire. Dane biur informacyjnych w Derby podane są na str. 119.

Zapobieganie pożarom i innym wypadkom

W razie wybuchu pożaru należy natychmiast zadzwonić pod numer **999**.

Jednostka ratowniczo-gaśnicza w Derbyshire (Fire and Rescue Service) odpowiada na wezwania do incydentów takich jak pożary, wypadki drogowe, wypadki związane z chemikaliami, akcje ratownicze oraz sytuacje kryzysowe na dużą skalę.

Przeprowadza bezpłatne kontrole bezpieczeństwa pożarowego w domach oraz w stosownych przypadkach zapewnia bezpłatne czujniki dymu i zabezpieczenia przeciwpożarowe.

W celu uzyskania porad na temat zapobiegania pożarom i innym wypadkom oraz zamówienia bezpłatnej kontroli bezpieczeństwa pożarowego w domu, należy się skontaktować z Derbyshire Fire and Rescue Service: tel. **01332 771221**, email: **enquiries@derbys-fire.gov.uk** lub: **www.derbyshire-fire-service.co.uk**

Aby w domu było bezpieczniej ZACHOWUJ OSTROŻNOŚĆ:

PAPIEROSY

W KUCHNI

ELEKTRYKA

ŚWIECE

- Zainstaluj czujnik dymu na suficie na każdym poziomie domu i sprawdzaj je regularnie. Uwaga: czujniki dymu może zainstalować bezpłatnie straż pożarna.
- Przygotuj plan ewakuacji, aby wszyscy domownicy wiedzieli, co robić w razie pożaru - **uciec na zewnątrz, pozostać na zewnątrz i zadzwonić pod numer 999**.
- Zachowuj ostrożność przy gotowaniu.
- Nigdy nie zostawiaj zapalonych świec bez nadzoru.
- Dokładnie gaś i wyrzucaj niedopałki papierosów i nigdy nie pal w łóżku.
- Zapałki i zapalniczki przechowuj w miejscach niedostępnych dla dzieci.

Dalsze informacje na temat bezpieczeństwa w domu:
<http://firekills.direct.gov.uk>

Nagłe wypadki: gaz

Jeśli czujesz gaz, natychmiast zadzwoń pod bezpłatny numer telefonu: **0800 111 999**.

Nagłe wypadki: woda

Głównym dostawcą wody w naszym regionie jest przedsiębiorstwo Severn Trent Water. Wycieki i problemy dotyczące jakości wody można zgłaszać pod bezpłatnym numerem telefonu: **0800 783 4444**. Strona internetowa: **www.stwater.co.uk**

Nagłe wypadki: energia elektryczna

W razie awarii prądu lub problemów z elektrycznością, należy zadzwonić pod bezpłatny numer telefonu: **0800 40 40 90**.

Osoby zaginione

Jeśli ktoś znajomy zaginie, należy to zgłosić na policję (patrz str. 88). Policja przeprowadzi dochodzenie i spróbuje odnaleźć zaginioną osobę. Usługi te są bezpłatne.

Missing People to ogólnokrajowa organizacja charytatywna wspierająca osoby, którym ktoś zaginął. Stanowi również punkt kontaktu dla osób, które uciekły. Całodobowy, bezpłatny telefon zaufania: **0500 700 700** lub strona internetowa: **www.missingpeople.org.uk**

Czynności konieczne po śmierci osoby

W przypadku obecności przy czyjejś śmierci, jeśli nie ma przy tym lekarza, należy wezwać swojego lekarza lub zadzwonić pod numer **999** i wezwać pogotowie. Lekarz wystawia kartę zgonu, która jest potrzebna do późniejszych formalności.

W przypadku śmierci konieczne jest powiadomienie określonych instytucji i wypełnienie odpowiednich formularzy. Zgon musi zostać zarejestrowany, zwykle w ciągu pięciu dni, w urzędzie stanu cywilnego (Register Office) w Derby. Adres urzędu:

Royal Oak House, Market Place, Derby DE1 3AR

Tel. **01332 256526**

Fax: **01332 256525**

Minicom: **01332 256666**

Email: **registeroffice@derby.gov.uk**

Czynne w godzinach:

poniedziałek – piątek: 9.30 – 16.30

sobota: po umówieniu wizyty

W celu zorganizowania pogrzebu, należy się skontaktować z zakładem pogrzebowym (dane można znaleźć w książkach telefonicznych).

Urząd stanu cywilnego może być zwykle wezwany w przypadku religijnych ceremonii pogrzebowych poza zwykłymi godzinami pracy oraz gdy ciało zmarłego ma zostać przetransportowane za granicę. Należy się skontaktować z dowolnym zakładem pogrzebowym w okolicy.

Jeśli zmarły pobierał jakieś zasiłki państwowe lub socjalne, należy powiadomić urzędy, które wypłacały te świadczenia.

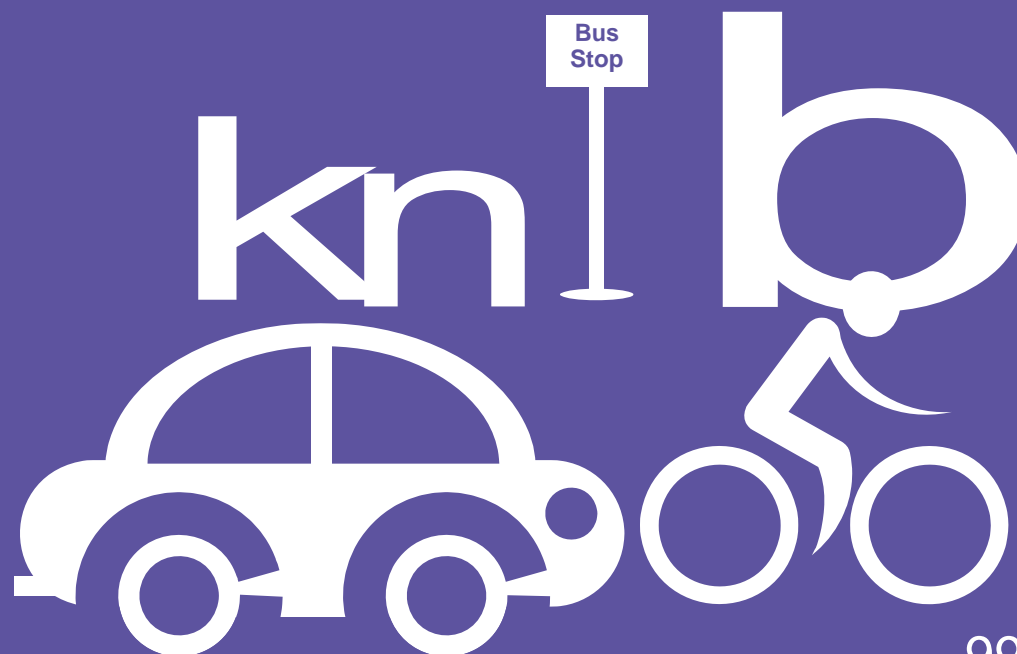
Dalsze informacje

Dalsze informacje na temat czynności koniecznych po śmierci bliskiej osoby, w tym również na temat organizacji pogrzebu za granicą, można znaleźć na stronach:

www.direct.gov.uk/en/governmentcitizensandrights/death/whattodoafterdeath

www.derby.gov.uk/communityliving/lifeevents/deaths/bereavement/arrangingfuneral

11 Środki transportu

Samochód i motocykl

W Wielkiej Brytanii obowiązuje ruch lewostronny.

Aby móc legalnie prowadzić pojazdy w Wielkiej Brytanii, trzeba posiadać ważne prawo jazdy i ubezpieczenie.

Wymagany jest również dowód rejestracyjny pojazdu, certyfikat MOT (zaświadczenie z przeglądu technicznego) w stosownych przypadkach, oraz dowód opłaty podatku drogowego.

Korzystanie z trzymanego w dłoni telefonu komórkowego lub podobnego urządzenia podczas prowadzenia pojazdu jest prawnie zakazane.

Niektórzy obcokrajowcy mogą się posługiwać swoim prawem jazdy z kraju ojczystego przez ograniczony okres czasu. Konieczne jest posiadanie ubezpieczenia obejmującego prowadzenie pojazdu w Wielkiej Brytanii. Więcej informacji na temat przepisów prawnych dotyczących prowadzenia pojazdów można znaleźć na stronach: www.dvla.gov.uk i www.direct.gov.uk/motoring

Kierowcy w Wielkiej Brytanii mają obowiązek przestrzegania kodeksu drogowego (Highway Code). Można go znaleźć w każdej bibliotece lub na stronie internetowej:

www.direct.gov.uk/en/travelandtransport/highwaycode

W razie wypadku, należy się zatrzymać i podać:

- swoje imię, nazwisko i adres
- nazwę swojego towarzystwa ubezpieczeniowego
- imię, nazwisko i adres właściciela pojazdu (jeśli inny)

następującym osobom:

- wszystkim innym kierowcom/pieszym/rowerzystom uczestniczącym w wypadku
- właścicielom zniszczonego mienia
- przedstawicielom powyższych osób.

Jeśli ktoś doznał obrażeń, należy wezwać policję. Jeśli kierowca przyzna, że wypadek wynika z jego winy, towarzystwo ubezpieczeniowe może odmówić wypłaty odszkodowania; czasami warto poczekać, aż ubezpieczyciel sam zdecyduje, kto ponosi odpowiedzialność za wypadek.

Pamiętaj:

- Brytyjskie przepisy prawne nakazują zapinanie pasów bezpieczeństwa przez **wszystkich** kierowców i pasażerów na wszystkich siedzeniach, gdzie pasy są zamontowane – zarówno z przodu, jak i z tyłu pojazdu.
- Kierowca przewożący dzieci bez zapiętych pasów bezpieczeństwa i bez odpowiednich fotelików, może zostać ukarany mandatem.
- Wszystkie dzieci o wzroście do 135 cm lub w wieku do 12 lat (zależnie o tego, co nastąpi wcześniej) mogą być przewożone na przednich i tylnych siedzeniach samochodów, furgonetek i innych pojazdów dostawczych wyłącznie w fotelikach zabezpieczających odpowiednich do wagi dziecka – są tylko bardzo nieliczne wyjątki od tej zasady.
- Nigdy nie trzymaj dziecka na kolanach podczas jazdy.
- Nigdy nie zapinaj pasem bezpieczeństwa dwóch osób.
- Jeśli dziecko poniżej 12 lat podróżuje na przednim siedzeniu samochodu, należy wyłączyć poduszki powietrzne.
- Nigdy nie zostawiaj małego dziecka samego w samochodzie.
- Zawsze staraj się wysiadać z samochodu po stronie chodnika.
- Strona internetowa www.protectchildgb.org.uk prezentuje rodzaje fotelików samochodowych oraz informuje, gdzie można uzyskać porady i pomoc w zamontowaniu fotelika. Omówione są tam również przepisy dotyczące pasów bezpieczeństwa. Strona jest przetłumaczona na osiem języków.

Pociągi i autobusy

Główny dworzec kolejowy w Derby mieści się pod adresem: Railway Terrace, Derby DE1 2RU, tel. **0845 712 5678**. Kursują stamtąd bezpośrednie pociągi do wielu innych miast w Wielkiej Brytanii, m.in. do Londynu, Birmingham, Nottingham, Stoke, Sheffield, Leeds, Newcastle, Bristolu, Edynburga i Cardiff.

W celu uzyskania informacji o rozkładach jazdy i cenach biletów oraz w celu zakupu biletów kolejowych, można się skontaktować z ogólnokrajowym biurem informacji kolejowej: National Rail Enquiries – tel. **0845 48 49 50** (całodobowy). Bilety kolejowe można również kupować na dworcach oraz przez Internet na stronie: **www.nationalrail.co.uk**

Inne strony internetowe umożliwiające zakup biletów to m.in.: **www.thetrainline.com** i **www.eastmidlandstrains.co.uk**

Niektórym osobom przysługuje legitymacja uprawniająca do zniżek kolejowych. Bilety kupuje się zwykle przed podróżą. Bilet należy trzymać przy sobie przez cały okres podróży.

Prawo zakazuje palenia tytoniu w pociągach i autobusach, a także na peronach kolejowych, gdyż są one uznawane za zamknięte pomieszczenia publiczne.

Dworzec autobusowy w Derby mieści się pod adresem: The Morledge, Derby DE1 2AY i jest zarządzany przez Radę Miejską Derby. Dworzec jest czynny dla pasażerów od godz. 5.30 do północy od poniedziałku do soboty oraz od godz. 8.00 do północy w niedziele i większość dni ustawowo wolnych od pracy. Dworzec jest nieczynny w pierwszy dzień świąt Bożego Narodzenia (25 grudnia) i w Nowy Rok (1 stycznia).

Informacje o lokalnych połączeniach autobusowych można uzyskać w biurze informacji na dworcu autobusowym w Derby – również informacje o połączeniach dalekobieżnych (National Express), na które można tam także kupować bilety. Biuro jest czynne w godz. 8.00-18.00 od poniedziałku do soboty oraz w godz. 10.00-17.00 w niedziele i dni ustawowo wolne. Numery telefonu do biura informacji: **01332 711553** i **01332 711554**.

Informacji na temat lokalnych usług transportowych udzielają również:

- Traveline – tel. **0871 200 22 33** lub: **www.traveline.org.uk**
- Arriva Midlands – dział obsługi klienta, tel. **0844 800 4411**
- Trent Barton – dział obsługi klienta, tel. **01773 712265**.

Bilety można kupować u kierowcy autobusu. Bilet należy trzymać przy sobie przez cały okres podróży. Jeśli ktoś dużo podróżuje autobusem, taniej może wynieść opłacenie kilku przejazdów jednocześnie w formie dziennego lub tygodniowego biletu wieloprzejazdowego.

Z dworca autobusowego w Derby kursują autokary do miast i na lotniska w całej Wielkiej Brytanii. Informacje na temat połączeń autokarowych: **www.nationalexpress.com**

Korzystając ze środków transportu publicznego, nie należy powodować szkód ani zachowywać się w sposób przykry dla innych pasażerów.

Transport środowiskowy

W przypadku osób, które nie posiadają własnego środka transportu, mają trudności z poruszaniem się lub korzystaniem z autobusów, pomoc może zapewnić system transportu środowiskowego – Community Transport. W ramach tego systemu zapewniane są przewozy z domu do pobliskich sklepów (usługa *Dial a Bus*) oraz przewozy z domu do ośrodków opieki medycznej (usługa *Ring and Ride*). W celu uzyskania dalszych informacji, należy się skontaktować z Derby Community Transport – tel. **01332 380738**.

Transport szkolny

W określonych przypadkach Rada Miejska Derby może zapewnić bezpłatny i dofinansowany transport dzieci do szkół. Przysługuje to w przypadkach, gdy:

- dziecko musi przebywać dużą odległość
- rodzina pobiera określone zasiłki socjalne
- dziecko ma specjalne potrzeby.

Dalsze informacje – tel. **01332 641731** lub: **www.derby.gov.uk/transportstreets/publictransport/buses/schooltransport**

Legitymacje uprawniające do ulgowych przejazdów autobusowych

W Anglii dostępne są legitymacje uprawniające do ulgowych przejazdów (*English National Concessionary Travel Card*) dla osób w wieku ponad 60 lat. W Derby i Derbyshire legitymacje te są znane pod nazwą *Gold Card*. Legitymacja taka uprawnia posiadacza do bezpłatnego korzystania z lokalnych autobusów na terenie całej Anglii w godz. 9.30-23.00 w dni robocze oraz przez cały dzień w soboty, niedziele i dni ustawowo wolne od pracy. Uprawnia również do 50% zniżki na przejazdy kolejowe w obrębie hrabstwa Derbyshire oraz bezpłatnego korzystania z usług transportu środowiskowego: *Community Transport Dial a Bus* w obrębie Derbyshire.

Wiek uprawniający do takiej legitymacji ma ulec zmianie. Informacje o kryteriach kwalifikujących można uzyskać pod numerem telefonu: **01332 641772** lub na stronie: **www.derby.gov.uk/transportstreets/publictransport/buses/concessionarypasses**

Istnieją również legitymacje dla osób niepełnosprawnych (*Disabled Gold Card National Concessionary Pass*), uprawniające do podobnych zniżek. Informacje o kryteriach kwalifikujących można uzyskać pod numerem telefonu: **01332 641736**.

Uprawnieni do legitymacji Gold Card mogą je uzyskać w następujący sposób:

- stawić się w recepcji działu obsługi klienta Rady Miejskiej (patrz str. 109) z dokumentem potwierdzającym wiek **oraz** dokumentem potwierdzającym adres zamieszkania w Derby – mogą to być na przykład: akt urodzenia, paszport oraz rachunek za gaz lub energię elektryczną z imieniem i nazwiskiem oraz adresem danej osoby
- poprosić o formularz wniosku – pod numerem telefonu **01332 641772** – i go wypełnić. Należy dołączyć fotokopie dokumentów potwierdzających wskazanych w formularzu.

Po zatwierdzeniu danych legitymacja zostaje wysłana pocztą w ciągu dwóch do trzech tygodni.

B-line Card

B-line Card to legitymacja uprawniająca do zniżek na transport publiczny dla dzieci i młodzieży uczących się w pełnym wymiarze czasu, w wieku do 18 lat. Więcej informacji: tel. **08456 058 058** lub strona internetowa Rady Miejskiej Derby: **www.derbyshire.gov.uk**

Dworzec autobusowy w Derby

Rower

Miasto Derby stara się zachęcić więcej osób do jazdy na rowerze, gdyż pomaga to zmniejszać korki na drogach, chronić środowisko naturalne oraz przynosi poprawę zdrowia i kondycji fizycznej.

Dla bezpieczeństwa powinno się mieć kask i paski odblaskowe.

Zgodnie z prawem rowerzysta ma obowiązek:

- upewnić się, że ma sprawne hamulce
- w nocy mieć zapalone światła przednie i tylne oraz posiadać z tyłu czerwone światło odblaskowe.

Prawo zakazuje jazdy na rowerze:

- po chodnikach, chyba że są tam wyznaczone ścieżki rowerowe
- na terenach objętych zakazem wjazdu dla pojazdów (*No Vehicle*) i zakazem wjazdu (*No Entry*).

Kodeks drogowy (Highway Code) obowiązuje także rowerzystów. Można go znaleźć w każdej bibliotece lub na stronie:

www.direct.gov.uk/en/travelandtransport/highwaycode

Informacje o przepisach obowiązujących rowerzystów można również znaleźć na stronach: www.direct.gov.uk/en/travelandtransport/highwaycode/cyclists/index.htm

www.direct.gov.uk/en/travelandtransport/highwaycode/cyclists/index.htm

Nie zostawiaj roweru w miejscach, gdzie stanowiłby przeszkodę dla użytkowników dróg lub pieszych. Korzystaj ze stojaków na rowery, jeśli są zapewnione.

Oznacza zakaz wjazdu (No Entry).

Oznacza zakaz wjazdu dla pojazdów (No vehicles) – dotyczy to również rowerów (rower można tylko prowadzić).

Informacje na temat jazdy rowerowej w Derby, w tym mapy tras, porady, dane klubów rowerowych, informacje o trasach rekreacyjnych oraz porady na temat bezpieczeństwa podczas jazdy: www.cyclederby.co.uk tel. **01332 641773**, minicom **01332 256666**. Mapy można również otrzymać bezpłatnie biurze informacji turystycznej, w bibliotekach, ośrodkach rekreacji, sklepach rowerowych i biurach Rady Miejskiej.

Chodzenie pieszo

Piesi mogą się bezpiecznie poruszać wzdłuż jezdni po chodnikach. Jeśli nie ma chodnika, należy iść poboczem drogi po takiej stronie, aby być twarzą zwróconym do pojazdów nadjeżdżających z naprzeciwka.

Przez ulice można bezpiecznie przechodzić na oznaczonych przejściach dla pieszych. Jeśli przy przejściu są światła drogowe, oświetlona czerwona postać oznacza „stop”, a zielona postać wskazuje, że można przejść.

W porach nocnych i okresie zimowym rozsądnie jest nosić odzież jasną lub odblaskową. Więcej informacji na temat bezpieczeństwa drogowego można znaleźć na stronie: www.thinkroadsafety.gov.uk

12 Lokalne instytucje użyteczności publicznej

DERBY CITY COUNCIL

Derby City Council – Rada Miejska Derby

Dobrym źródłem bezpłatnych informacji na temat miejscowych usług są władze lokalne. Samorząd terytorialny w Anglii dzieli się na kilka szczebli. Jednostką władz lokalnych w Derby jest Rada Miejska Derby (Derby City Council).

Do Rady Miejskiej można się zwracać w sprawach takich jak: podatek lokalny, porady mieszkaniowe, opieka społeczna, niektóre zasiłki socjalne, inspekcja handlowa oraz wywóz śmieci. Na życzenie może zostać zapewniony tłumacz, który pomoże w rozmowie z personelem urzędu.

Dane kontaktowe Rady Miejskiej – informacje na temat wszelkich usług:

Tel. **01332 293111**

Minicom: **01332 256666**

Fax: **01332 255500**

Email: **customerservices@derby.gov.uk**

Internet: **www.derby.gov.uk**

Godziny pracy:

poniedziałek – czwartek: 8.30 – 17.00

piątek: 8.30 – 16.00

Osobiste wizyty w biurze Rady Miejskiej w celu zasięgnięcia porad lub informacji:

Pod koniec roku 2010 lub na początku roku 2011 recepcja działu obsługi klienta Rady Miejskiej zostanie przeniesiona

spod adresu:

Council House, Corporation Street, Derby

pod nowy adres:

1 Albion Street, Derby

Informacje o dacie przeprowadzki i nowej lokalizacji zostaną podane wkrótce.

Usługi Rady Miejskiej – przydatne numery telefonu

Kształcenie dorosłych (Adult learning)	01332 717900
Pomoc społeczna dla osób dorosłych (Adult social services)	01332 717777
Zachowania aspołeczne (Anti-social behaviour)	01332 255260
Biuro ds. zasiłków (Benefits Office)	01332 255122
Urząd stanu cywilnego – rejestracja narodzin, zgonów i małżeństw (Register Office)	01332 256526
Porady dla konsumentów i inspekcja handlowa (Consumer advice and trading standards)	0845 404 0506
Lokalny radny (Local Councillor)	01332 255367
Podatek lokalny (Council Tax)	0333 200 6900*
Derby Advice – serwis doradczy	01332 256550
Wybory i głosowanie (Elections and voting)	01332 255478
Ośrodek informacji dla rodzin (Families Information Service)	01332 716381
Biuro usług mieszkaniowych (Housing Options Centre)	01332 256483
Fora dzielnicowe (Neighbourhood Forums)	01332 258527
Zwalczanie szkodników (Pest control)	01332 255260
Streetpride Zajmuje się następującymi sprawami: wywóz śmieci i recykling, wywóz odpadów wie kogabarytowych, wyboje na drogach, oczyszczanie ulic, śmieci w niedozwolonych miejscach, zanieczyszczenia powodowane przez psy, graffiti, wandalizm i uszkodzenia dróg, porzucone pojazdy, zezwolenia na kontenery na gruz, miejsca parkingowe.	0333 200 6981*
Biuro informacji turystycznej (Tourist Information Centre)	01332 255802

*Całodobowy serwis automatyczny – poza zwykłymi godzinami pracy można zostawić swoje dane kontaktowe, a pracownicy Rady Miejskiej oddzwonią.

Derby Advice

Prowadzony przez Radę Miejską Derby serwis doradczy Derby Advice oferuje bezpłatne, poufne porady na temat zasiłków, długów oraz programu rejestracji pracowniczej (*Worker Registration Scheme*).

Tel. **01332 256550**
Fax: **01332 256560**
Minicom: **01332 256555**
Email: **derby.advice@derby.gov.uk**
Internet: **www.derby.gov.uk/communityliving/welfarerights**

Recepcja biura Derby Advice jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00-16.00.

Porady na temat zasiłków i długów w językach wschodnioeuropejskich można uzyskać w poniedziałki i środy w recepcji biura Derby Advice – konieczne wcześniejsze umówienie się na wizytę – tel. **01332 256550**.

Derby Advice prowadzi następujące specjalne infolinie:

- Infolinia ds. uprawnień do zasiłków, tel. **01332 256550** (godz. 13.00-16.00)
- Serwis porad w sprawach finansowych, tel. **01332 256570**

Osobiste wizyty w recepcji Derby Advice:

Pod koniec roku 2010 lub na początku roku 2011 recepcja biura Derby Advice zostanie przeniesiona

spod adresu:

Council House, Corporation Street, Derby

pod nowy adres:

1 Albion Street, Derby

Informacje o dacie przeprowadzki i nowej lokalizacji zostaną podane wkrótce.

Derby Advice: porady na temat uprawnień do zasiłków socjalnych – dyżury w terenie

Derby Advice prowadzi również sesje porad na temat uprawnień do zasiłków socjalnych w różnych ośrodkach życia społecznego – na niektóre można przyjść bez wcześniejszego umawiania się, inne wymagają zapisania się na wizytę.

Dyżury doradców – bez zapisów na wizyty

wtorki: godz. 10.00 - 12.00

Indian Community Centre (Ośrodek indyjski), Rawdon Street, Derby DE23 6QR

poniedziałki: godz. 13.00 – 15.00 i środy: godz. 12.30 – 14.00

Pear Tree Home Improvement Centre, Pear Tree Road, Derby DE23 8NQ

czwartki: godz. 10.00 – 13.00

Southern Derbyshire Pensioners Association (Związek emerytów), Shop 2, The Balcony, Market Hall, Derby DE1 3NA

piątki: godz. 10.00 – 13.00 (porady w językach wschodnioeuropejskich)

EMAC, Rosehill Business Centre, Normanton Road, Derby DE23 6RH

Dyżury doradców – konieczne umówienie się na wizytę

wtorki: godz. 14.00 – 16.30 (porady w językach wschodnioeuropejskich)

Zapisy na wizyty: tel. **01332 256550**

Pear Tree Home Improvement Centre, Pear Tree Road, Derby

czwartki: godz. 9.30 – 12.00

czwartki: godz. 14.00 – 16.30 (porady w językach wschodnioeuropejskich)

Zapisy na wizyty: tel. **01332 256550**

Pear Tree Home Improvement Centre, Pear Tree Road, Derby

piątki: godz. 10.00 – 12.00

Zapisy na wizyty: tel. **01332 299449**

Disability Direct, 227 Normanton Road, Derby DE23 6RH

Urząd stanu cywilnego w Derby

Urząd stanu cywilnego (Register Office) oficjalnie rejestruje ważne wydarzenia życiowe, utrzymuje ten rejestr i wydaje zaświadczenia potwierdzające tożsamość, narodziny, stan cywilny, pochodzenie oraz przyczyny zgonu.

Urząd stanu cywilnego w Derby jest prawnie zobowiązany do rejestracji wszystkich:

- urodzeń
- urodzeń dzieci martwych
- zgonów
- małżeństw
- związków cywilnych (pomiędzy osobami tej samej płci).

Jest również prawnie zobowiązany do przeprowadzania ceremonii nadania obywatelstwa.

Inne usługi dostępne w urzędzie stanu cywilnego (niewymagane prawnie):

- pomoc w składaniu wniosków o obywatelstwo (*nationality checking*)
- ceremonie nadawania imion dzieciom
- odnawianie przysięg małżeńskich.

Adres urzędu stanu cywilnego:

Royal Oak House, Market Place, Derby DE1 3AR

Tel. **01332 256526 / 256536**

Fax: **01332 256525**

Minicom: **01332 256666**

Email: **registeroffice@derby.gov.uk**

Godziny pracy:

poniedziałek – piątek: 9.30 – 16.30

sobota: umówione wizyty

Więcej informacji można znaleźć na stronie:

www.derby.gov.uk/communityliving/lifeevents

Biblioteki w Derby

Na całym terenie Wielkiej Brytanii działają biblioteki publiczne i większość ich usług jest bezpłatna. Celem biblioteki jest udostępnianie informacji. Jeśli chcesz się czegoś dowiedzieć, zwróć się do pracowników biblioteki, a oni znajdą potrzebne informacje. Jeśli nie będą w stanie znaleźć potrzebnych informacji, wskażą inne instytucje, które mogą pomóc.

Biblioteki w Derby posiadają obszerny zasób przydatnych informacji na temat obywatelstwa, praw konsumenta, uprawnień do mieszkań i zasiłków, zdrowia oraz zakładania własnej firmy. Zapewniają bezpłatny dostęp do komputerów i oferują materiały do wypożyczenia: książki, czasopisma, płyty CD i DVD. W każdej bibliotece personel może pomóc w korzystaniu z komputera i może udzielić informacji na temat kursów w okolicy. W książkach i czasopismach można znaleźć mnóstwo informacji. Z komputerów i Internetu można korzystać bezpłatnie. Aby się zapisać do biblioteki, trzeba przynieść ze sobą dokument tożsamości ukazujący imię, nazwisko i adres (np. rachunek za gaz/energię elektryczną lub prawo jazdy). Biblioteka to miejsce, gdzie można się uczyć i relaksować. Biblioteki zapewniają następujące usługi pomocne przy ubieganiu się o obywatelstwo:

- internetowy kurs nt. obywatelstwa do samodzielnej realizacji: „Life in Britain”
- internetowe testy do ćwiczeń
- książki do wypożyczenia, w tym oficjalna publikacja pt. „Life in the UK” („Życie w Wielkiej Brytanii”)
- warsztaty z zakresu obywatelstwa.

Biblioteki organizują sesje porad dla osób poszukujących pracy, podczas których można się dowiedzieć, gdzie szukać pracy, jak napisać CV i jak wypełniać formularze podań.

Biblioteki mieszczą się w różnych budynkach na terenie całego miasta i można korzystać z nich wszystkich. Dane kontaktowe:

Derby Central Library

The Wardwick, Derby DE1 1HS

Tel. **01332 641702**

Minicom: **01332 380712**

Pear Tree Library

Pear Tree Road, Derby DE23 8NQ Tel.

01332 715260

114

Oto lista pozostałych bibliotek wraz z numerami telefonu:

Allenton Library: **01332 642310**

Allestree Library: **01332 559761**

Alvaston Library: **01332 718140**

Blagreaves Library: **01332 255403**

Chaddesden Library: **01332 672352**

Chellaston Library: **01332 702614**

Derwent Community Library: **01332 642250**

Local Studies Library: **01332 255393**

Mackworth Library: **01332 642410**

Mickleover Library: **01332 718926**

Sinfin Library: **01332 711302**

Spondon Library: **01332 662708**

Springwood Library: **01332 669123**

Adres email i strona internetowa bibliotek prowadzonych przez Radę Miejską Derby:

Email: askusaquestion@derby.gov.uk

Strona internetowa: www.derby.gov.uk/libraries

Organizacje środowiskowe w Derby

Organizacje środowiskowe oferują informacje i pomoc w codziennych problemach. Umożliwiają również poznawanie innych ludzi.

• Derby and Derbyshire Race and Equality Commission

(Komisja ds. różnorodności rasowej i równości)

31 Normanton Road, Derby DE1 2GJ

Tel. **01332 372428**, Tel. kom.: **07940 331194**

Oferuje porady i wsparcie w kwestiach prześladowań i dyskryminacji.

• The Derby Bosnia-Herzegovina Community Association

(Stowarzyszenie społeczności Bośni-Hercegowiny w Derby)

Gallery - Place of Welcome, 35-36 Queen Street, Derby DE1 3DS

Tel. **01332 294436**, email: **bihcommderby@hotmail.com** Strona

internetowa: **www.bihcommunityderby.co.uk**

Stowarzyszenie pracuje ze wszystkimi osobami pochodzącymi z byłej Jugosławii i oferuje im wsparcie w następujących formach:

- informacje na temat organizacji, które mogą pomóc w kwestiach zasiłków, mieszkań, zatrudnienia, formalności imigracyjnych i możliwości szkoleń (w języku bośniackim, serbskim i chorwackim)
- punkt oferujący wszechstronną jednorazową pomoc nowym grupom środowiskowym i osobom indywidualnym
- usługi w ramach wizyt domowych oferowane starszym i niepełnosprawnym osobom z byłej Jugosławii oraz rodzinom osób cierpiących na zaburzenia zdrowia psychicznego
- wizyty domowe u rodzin nieznających języka angielskiego, których dzieci mają rozpocząć naukę szkolną.

• Jobs Education & Training (JET)

(Praca, nauka i szkolenia)

284-286 Normanton Road, Derby DE23 6WD Tel. **01332**

298553, Strona internetowa: **www.jetderby.co.uk**

JET to organizacja środowiskowa w Derby wspierająca ludzi w dążeniu do poprawy perspektyw zatrudnienia, szkoleniach i nauce. Oferuje kursy języka angielskiego (ESOL), szkolenia, wolontariat, porady dotyczące zatrudnienia i ogólnie.

• Derby Refugee Forum and Advice Centre

(Centrum porad dla uchodźców)

Gallery - Place of Welcome, 35-36 Queen Street, Derby DE1 3DS Tel.

01332 294436

Ośrodek ten pracuje na rzecz uchodźców i osób ubiegających się o azyl w Derby poprzez:

- pomaganie w przystosowywaniu się do życia w nowej społeczności – udzielanie porad, praktycznej pomocy oraz współpraca z innymi organizacjami, które mogą być pomocne
- upowszechnianie wiedzy na temat problemów uchodźców i osób ubiegających się o azyl.

Oferowane usługi to między innymi:

- sesje otwarte we wtorki i czwartki (nie trzeba się umawiać na wizytę)
- reprezentowanie i wspieranie uchodźców i ubiegających się o azyl
- pomoc w uzyskiwaniu dostępu do świadczeń
- żywność i transport w sytuacjach kryzysowych dla azylantów bez środków do życia
- pomoc tłumaczy.

• E-MAC (Eastern European Migrants Advice Committee)

(Komitet doradczy dla imigrantów z Europy Wschodniej)

Rose Hill Business Centre, Normanton Road, Derby DE23 6RH Tel. **077**

77 62 62 76, email: **info@emac-derby.org**

E-MAC stara się zapewniać pomoc i porady wszelkim grupom imigrantów z mniejszości etnicznych, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników migracyjnych z Europy Wschodniej. Zapewnia pomoc w kwestiach takich jak zatrudnienie, mieszkania, prawa do zasiłków socjalnych i sądy pracy.

E-MAC prowadzi regularne ogólnodostępne dyżury doradców (nie trzeba się umawiać na wizyty) w St Chad's Centre przy St Chad's Road w Derby, tuż przy polskim kościele. Zapewnia tłumaczy języków środkowo- i wschodnioeuropejskich, w tym polskiego, czeskiego, słowackiego, rosyjskiego, węgierskiego, litewskiego i niemieckiego.

• Refugee Action

Strona internetowa: www.refugee-action.org.uk

Refugee Action to niezależna ogólnokrajowa organizacja charytatywna pomagająca uchodźcom w budowaniu nowego życia w Wielkiej Brytanii. Oferuje praktyczne porady i pomoc nowo przybyłym osobom ubiegającym się o azyl oraz długoterminowe zaangażowanie w ich aklimatyzację w ramach działalności środowiskowej. Jako jedna z wiodących brytyjskich organizacji działających w tej dziedzinie, Refugee Action ma ponad 20 lat doświadczenia w pionierskiej innowacyjnej działalności we współpracy z uchodźcami.

Punkt One-Stop Shop: dyżury we wtorki i czwartki, konieczne umówienie się na wizytę. Porady i informacje na temat kwestii takich jak:

- wsparcie dla ubiegających się o azyl oraz odwołania
- zdrowie
- edukacja
- sprawy mieszkaniowe
- świadczenia dla osób dorosłych i rodzin oraz informacje na temat możliwości uzyskania porad prawnych
- uchodźcy i azylanci rozważający powrót do ojczyzny i chcący przedyskutować swoje opcje.

Porady i informacje udzielane są również telefonicznie klientom i organizacjom od poniedziałku do czwartku w godz. 14.00-16.00, we wtorki i piątki w godz. 10.00-13.00 oraz 14.00-16.00. W celu uzyskania porad lub umówienia się na wizytę, należy dzwonić pod numer **0115 941 8552**.

Projekt BASIS: Zapewnia indywidualne wsparcie organizacjom środowiskowym uchodźców, aby pomagać im w organizacji, rozwijaniu i utrzymywaniu działalności. Więcej informacji można uzyskać pod numerem telefonu **0116 261 6200**.

• The British Red Cross (*Brytyjski Czerwony Krzyż*)

Liversage Street, Derby DE1 2LD

Tel. **01332 525423**, strona internetowa: www.redcross.org.uk

Brytyjski Czerwony Krzyż to prowadzona przez wolontariuszy organizacja humanitarna pomagająca ludziom w sytuacjach kryzysowych – kimkolwiek i gdziekolwiek są.

Biura informacyjne na komisariatach policji w Derby

St Mary's Wharf Enquiry Office

St Mary's Wharf, Chester Green, Derby DE1 3AB

Czynne w godzinach:

poniedziałek – piątek: 8.00 – 22.00

sobota: 9.00 – 22.00

niedziela: 10.00 – 22.00

Nieczynne w pierwszy dzień świąt Bożego Narodzenia

Derby City Centre Enquiry Office (obok Assembly Rooms)

City Centre, The Market Place, Derby DE1 3AH

Czynne w godzinach:

poniedziałek – sobota: 9.00 – 17.00

Nieczynne w niedziele i dni ustawowo wolne od pracy

Cotton Lane Enquiry Office

Derby East Section, Cotton Lane, Derby DE24 8ZA

Czynne w godzinach:

poniedziałek – piątek: 9.00 – 20.00

sobota: 9.00 – 17.00

niedziela: 10.00 – 14.00

Nieczynne w dni ustawowo wolne od pracy

Pear Tree Enquiry Office

Pear Tree Section, Pear Tree Road, Derby DE23 8NQ

Czynne w godzinach:

poniedziałek – piątek: 10.00 – 20.00

sobota: 10.00 – 14.00

Nieczynne w niedziele i dni ustawowo wolne od pracy

Numery kontaktowe policji:

- w nagłych wypadkach należy dzwonić pod numer 999
- w sprawach innych niż nagłe wypadki należy dzwonić pod numer 0345 123 33 33.

Strona internetowa policji: www.derbyshire.police.uk

13 Przydatne informacje

Źródła porad

Citizens' Advice Bureau (sieć biur doradztwa personalnego) – bezpłatne, poufne i niezależne porady. Strona internetowa: www.citizensadvice.org.uk

Miejscowy oddział mieści się w ośrodku Derby Community Legal Advice Centre, Stuart House, Green Lane, Derby DE1 1RS, tel. **01332 295711**, strona internetowa: www.communitylegaladvice.org.uk/derby

Na stronie www.adviceguide.org.uk znajdują się informacje w języku angielskim i w innych językach. Porady w wielu językach można również znaleźć na stronie www.multikulti.org.uk.

Community Legal Service Direct – ogólnokrajowy serwis udzielający porad w kwestiach długów, zasiłków państwowych i socjalnych, spraw mieszkaniowych, zatrudnienia i nauki. Udziela bezpłatnych porad osobom uprawnionym do bezpłatnej pomocy prawnej (pracownicy serwisu poinformują zainteresowanego, czy jest uprawniony), w razie potrzeby należy prosić o tłumacza. Za pośrednictwem tego serwisu można również znaleźć doradców w swojej okolicy. Tel. **0845 345 4 345** (poniedziałek-piątek: godz. 9.00 – 18.30), Internet: www.clsdirect.org.uk

Consumer Direct – porady dla konsumentów przydatne przed zakupami oraz informacje przydatne przy rozwiązywaniu problemów po zakupach. Jeśli nie znajdziesz odpowiedzi na swój problem na stronie internetowej, możesz się skontaktować telefonicznie z jednym z lokalnych doradców – udzielają oni praktycznych porad w różnych sprawach konsumenckich: od problemów z samochodem po wadliwe sprzęty gospodarstwa domowego. Strona internetowa: www.consumerdirect.gov.uk lub tel. **08454 04 05 06**.

Directgov – strona internetowa prowadzona przez rząd, na której zgromadzone są informacje na temat służb i usług publicznych – wszystko w jednym miejscu. Umożliwia wypełnianie formularzy i składanie niektórych wniosków przez Internet: www.direct.gov.uk

National Debtline – ogólnokrajowy serwis udzielający bezpłatnych, poufnych i niezależnych porad w problemach z długami. Tel. **0808 808 4000** (poniedziałek-piątek: godz. 9.00 – 21.00, sobota: godz. 9.00-13.00) lub strona internetowa: www.nationaldebtline.org.uk

Shelter – ogólnokrajowa organizacja udzielająca porad w sprawach mieszkaniowych. Tel. **0808 800 4444** (siedem dni w tygodniu od godz. 8.00 do północy) lub strona internetowa: www.shelter.org.uk Strona internetowa zawiera porady dla obywateli państw Unii Europejskiej i państw A2.

Wydawca:

Derby Community Safety Partnership
(Stowarzyszenie na rzecz bezpieczeństwa społecznego)
3rd Floor, St Peter's House
Gower Street, Derby DE1 1SB

Tel. **01332 256160**
Fax: **01332 258418**
Minicom: **01332 256900**
Email: **community.safety@derby.gov.uk**
Internet: **www.saferderby.org.uk**

Sfinansowano z funduszu
Migration Impact Fund

Data publikacji: wrzesień 2010
Projekt: www.deep.uk.com